

Unga som varken arbetar eller studerar

Statsbidragets användning, deltagarnas erfarenheter
och effekter av beviljade projekt 2016

Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

Bidragets användning, deltagarnas erfarenheter och effekter av beviljade projekt 2016

Rebecka Herdevall

Förord

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) fick 2016 i uppdrag att fördela projektbidrag till kommuner och samordningsförbund för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. I denna rapport följer myndigheten upp hur bidraget har använts och, i den mån det är möjligt, bedömer vilka effekter bidraget har gett i förhållande till sitt syfte.

Under 2016 fördelade myndigheten knappt 17,2 miljoner kronor inom stödformen. Rapporten bygger till största del på uppgifter från 2016 års projekt och de slutrapporter som har lämnats för beviljade bidrag. Dessa ger en bild av vad bidragen till kommunerna och samordningsförbunden har använts till, vad de har haft för verksamhet och vilka resultat som projekten har lett till. Rapporten tar även upp vilka framgångsfaktorer och utmaningar projekten har haft under de tre år MUCF har fördelat bidraget, vilka aktiviteter MUCF har genomfört, samt förmedlar projektmedarbetarnas och de ungas erfarenheter av sitt deltagande i projekten.

År 2018 var sista året för denna treåriga satsning, och de sista bidragen fördelades i maj 2018. De sista projekten kommer dock att pågå ända till slutet av 2019 och de sista projekten slutrapporteras våren 2020. Myndighetens förhoppning är att denna rapportering av bidragets användning och effekter ska bidra till ett beslutsunderlag till regeringen om eventuellt liknande satsningar i framtiden.

Rapporten har tagits fram av Rebecka Herdevall på Avdelningen för statsbidrag.

Lena Nyberg, generaldirektör
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Innehåll

Sammanfattning	5
Inledning	6
1 Bakgrund	7
1.1 Syftet med rapporten.....	8
1.1.1 Definitioner.....	8
2 Uppdraget	10
2.1 Uppdragets inrättande	10
2.1.1 Samverkan i samband med inrättandet av uppdraget	10
2.2 Fördelning av bidraget	11
3 Beviljade projekt	12
3.1 Så användes bidraget	12
3.2 Geografisk spridning	14
3.3 Inriktning för beviljade ansökningar.....	15
3.3.1 Jämställdhets- och hbtq-perspektiv	16
3.3.2 Funktionsvariationer och psykisk ohälsa	16
3.3.3 Arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret.....	17
3.3.4 Dua-överenskommelse.....	17
3.4 MUCF:s kontakt med beviljade projekt	18
3.4.1 Uppstartsträffar.....	18
3.4.2 Projektbesök.....	19
4 Målgrupper och deltagare i projekten	20
4.1.1 Deltagarnas könsfördelning	20
4.1.2 Deltagarnas åldersfördelning.....	21
4.1.3 Nyanlända deltagare.....	21
4.2 Projektexempel på arbetet med de unga	22
4.3 Ungas egna röster	24
5 Projektens genomförande	25
5.1 Projektens olika faser.....	25
5.2 Framgångsfaktorer	26
5.2.1 Förankring	26
5.2.2 Förberedelsearbete och långsiktighet	27
5.2.3 Individuellt bemötande	27
5.2.4 Marknadsföring och kommunikation.....	28
5.2.5 Samarbete och samverkan	28
5.2.6 Utveckla och prova nya metoder	28
5.3 Motgångar och förbättringsområden	29
5.3.1 Bristande personalresurser	29
5.3.2 Hålla tidsplan och budget	29
5.3.3 Kortsiktighet.....	30
5.3.4 Svårt att nå motiverade ungdomar	30
5.4 Projektens samverkan.....	30
5.4.1 Hur samverkan fungerade	32
6 Bidragets resultat och effekter	33
6.1 Projektens resultat	33
6.1.1 Resultat på individnivå.....	33
6.1.2 Resultat på samhällsnivå	34

6.1.3	Resultat på organisationsnivå	35
6.2	Projektens fortsättning.....	36
6.3	Spridning av projektens resultat.....	37
7	Slutsatser och bedömning.....	39
7.1	Slutsatser.....	39
7.1.1	Myndigheten bedömer	40
7.1.2	Myndigheten föreslår	40
8	Referenser.....	42
9	Bilagor	43
9.1	Bilaga 1	43
9.2	Bilaga 2	44
9.3	Bilaga 3	45

Sammanfattning

Enligt MUCF:s instruktion från 2018 ska myndigheten utifrån ungdomars olika förutsättningar och levnadsvillkor bidra till att ungdomar etablerar sig i arbets- och samhällslivet¹. Satsningen på arbetet med unga som varken arbetar eller studerar utgör med andra ord en hög prioritering för myndigheten.

Det här är första året som MUCF rapporterar resultat och effekter av bidragsgivningen till statsbidrag för samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Rapporten har till syfte att ge en bild av hur bidragen har fördelats, både geografiskt och innehållsmässigt. Rapporten redogör även för bidragens användningsområden, resultat och möjliga effekter. Resultatet bygger främst på 2016 års slutrapporter, då 2016 års ansökningsomgång var de enda projekt som alla hade slutredovisat sitt bidrag vid skrivandet av rapporten.

Citat och statistik har hämtats från myndighetens elektroniska ansökningssystem. Bidragens användningsområden redovisas utifrån organisationernas egna beskrivningar av verksamheten. Uppgifter om bidragens resultat och effekter bygger på fritextsvar från organisationerna i samband med att de redovisat bidraget till myndigheten. Sammanställningen visar att de resultat och effekter som organisationerna rapporterat in till myndigheten ligger i linje med bidragets syfte. Förhoppningen är att rapporten ska ge regeringen ett relevant underlag för att bedöma om någon liknande bidragsform ska inrättas efter att denna treåriga satsning tagit slut.

I slutrapporterna för 2016 års beviljade projekt kan MUCF konstatera att projekten sammanlagt har nått 1 703 unga. Statistik saknas för ungefär en tredjedel av dessa, men av de ca 1 170 som har rapporterats har minst hälften gått vidare till arbete eller studier.

Myndigheten konstaterar att bidragsgivningen har gett betydelsefulla resultat. I den avslutande delen lyfts myndighetens bild av stödet och de slutsatser som kan dras av projektens slutrapportering. En av de viktigaste slutsatserna är att bidraget har fått långtgående positiva effekter på främst individnivå, men även på samhälls- och organisationsnivå. Dock gör bristen på långsiktighet och bidragets omfattning att resultaten blir begränsade. Myndigheten föreslår därför att bidraget återinförs, men i större skala.

---

¹ Förordning (2018:1425) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Inledning

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) är en statlig myndighet som tar fram kunskap om ungas levnadsvillkor och om det civila samhällets förutsättningar. En av våra kärnuppgifter är att fördela bidrag till föreningsliv, internationellt samarbete, kommuner och forskning. Inom de nationella bidragen fördelar MUCF medel till organisationer som kan söka organisationsbidrag, projektbidrag eller verksamhetsbidrag.

Figur 1.1 Illustration över de olika bidrag som myndigheten fördelar

Den här rapporten återger användningen och effekterna av projektbidraget till kommuner och samordningsförbund för samverkansinsatser till unga som varken arbetar eller studerar.

Rapporten bygger till största del på uppgifter från 2016 års slutrapporter av beviljade bidrag, men rapporten innefattar även information om ansökningsomgångarna för 2016, 2017 och 2018 samt en beskrivning av den verksamhet som MUCF bedrivit inom satsningen, som exempelvis projektbesök och uppstartsträffar. Dessa aktiviteter har fungerat som en kontakt mellan MUCF och de projekt som fått bidrag. Rapportens bilaga 1 innehåller listor på ansökningsomgångarna för alla tre ansökningsomgångar.

1 Bakgrund

MUCF fick uppdraget om att fördela statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar i februari 2016, enligt förordning 2016:82. Beslutet om att inrätta detta statsbidrag grundar sig på Utbildningsdepartementets strategi *Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar*, från november 2015. I denna strategi redovisas åtgärder som regeringen redan hade vidtagit eller avsåg att vidta under åren 2015–2018 för unga som varken arbetar eller studerar.

Syftet med åtgärderna var att förbättra möjligheterna för dessa ungdomar att etablera sig i arbets- och samhällslivet. Som en åtgärd föreslogs i strategin därför att MUCF skulle ges i uppdrag att 2016–2018 fördela statsbidrag för att starta nya eller utveckla redan befintliga samverkansmodeller (exempelvis samordningsförbund) där kommunernas olika förvaltningar, landsting, statliga myndigheter, näringslivet och det civila samhället kan samverka för att stärka etableringen i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar.²

Förslaget i strategin hade sin bakgrund i ett tidigare uppdrag till MUCF (dåvarande Ungdomsstyrelsen) som innebar att myndigheten skulle fördela medel till kommuner 2005–2007, för att stimulera utvecklingen av så kallade navigatorverksamheter. I sådana verksamheter samordnades resurser från kommunen, statliga myndigheter samt närings- och föreningslivet för att unga arbetslösa snabbare skulle få ett arbete. Totalt fördelades medel till 28 navigatorverksamheter. Dåvarande Ungdomsstyrelsen konstaterade i skriften *Navigatorcentrum visar vägen till arbete – resultat och erfarenheter från satsningen på kommunal navigatorverksamhet*³ att även om det var svårt att dra definitiva slutsatser från satsningen fanns det flera positiva faktorer att bygga vidare på.

En senare satsning, *Unga in*, var ett projekt finansierat av Europeiska socialfonden (ESF) där Arbetsförmedlingen 2012–2014 i samarbete med enskilda kommuner, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Polisen, ideella organisationer och arbetsgivare i fem städer⁴ arbetade uppsökande utifrån ett helhetsperspektiv med individen i centrum. I utvärderingen av *Unga in* betonades behovet av uppsökande arbete. Under 2015 inleddes därför projektet *Ung komp* som också finansierades av ESF och var ett treårigt implementeringsprojekt för att tillvarata och utöka konceptet som utvecklats inom ramen för *Unga in*. En avgörande skillnad mellan projekten *Unga in* och *Ung komp* var att målgruppen i *Ung komp* ändrades, från unga som varken arbetar eller studerar och som inte var i kontakt med någon myndighet, till unga som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen. En viktig skillnad mellan projekten blev därför att *Ung komp* inte hade någon uppsökande verksamhet, vilket var kännetecknande för *Unga in*. *Ung komp* avslutades 2018 och har utvärderats av Arbetsförmedlingen.⁵

Mot denna bakgrund fick MUCF i uppdrag att från och med 2016 till och med 2018 fördela statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller

---

² Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar, Utbildningsdepartementet, U2015/05478/UF

³ Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:15

⁴ Stockholm, Göteborg, Malmö, Gävle och Skellefteå

⁵ <http://www.projektteffekter.se/wp-content/uploads/2018/03/slututvardering-ung-komp.pdf>

studerar. Vid utformningen av uppdraget skulle behovet av ett uppsökande arbete beaktas.⁶

1.1 Syftet med rapporten

Syftet med denna rapport är att i enlighet med bidragets tidigare nämnda förordning (2016:82) senast den 1 mars 2019 lämna en sammanfattande redogörelse till regeringen av bidragens användning, de ungas erfarenheter och effekter i förhållande till bidragets syfte. De kommuner och samordningsförbund som har tagit emot statsbidrag inom denna satsning ska redovisa till MUCF hur medlen har använts. Redovisningen ska innehålla en redogörelse för den verksamhet som medlen har använts till, de resultat som har uppnåtts och de ungas erfarenheter av verksamheten⁷.

Kapitel 6 - Bidragets resultat och effekter och delar av kapitel 4 och 5 är baserade på organisationernas egna uppgifter från slutrapporterna för 2016 års beviljade ansökningar. De exempel, citat och den statistik som lyfts fram i denna rapport är direkt hämtade från de slutrapporter som beviljade projekt har lämnat till MUCF via myndighetens elektroniska ansökningssystem. För de flesta av de citat som används i denna rapport har projektet bakom citatet anonymiserats, eftersom. Anledningen till det är att citaten i de flesta fall används för att illustrera generella åsikter. I vissa fall har dock projektexempel lyfts, och då har enskilda projekt angivits med projektnamn och organisation.

Alla projekt som beviljades bidrag i december 2016 genomfördes under 2017 och har avslutats och fått sina slutrapporter godkända. Dessa ärenden är därför avslutade och resultat och effekter av dessa har tagits med i denna rapport. Av de projekt som beviljades i andra ansökningsomgången, 2017, avslutades de flesta projekt i slutet av 2018.

Eftersom projekten enligt MUCF:s riktlinjer har tre månader på sig att slutrapportera, har alla projekt inte hunnit avslutas när denna rapport lämnas in den 1 mars 2019. Det innebär att resultatet från 2017 och 2018 års projekt inte har tagits med i rapporten eftersom flera av dessa projekt fortfarande pågår. Först när de är avslutade och alla projekt har slutrapporterat våren 2020 kommer hela satsningen att kunna analyseras och slututvärderas.

1.1.1 Definitioner

- ***Samordningsförbund***

Den 1 januari 2004 trädde lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser i kraft, i dagligt tal Finsam. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommun och landsting/region bildar tillsammans ett samordningsförbund och beslutar själva hur samarbetet ska utformas och bedriver samverkan utifrån lokala förutsättningar och behov. Samordningsförbundens uppgift är i första hand att verka för att medborgare ska få stöd och rehabilitering som ger dem möjlighet att försörja sig själva. Idag finns 82 samordningsförbund⁸.

---

⁶ Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar, Utbildningsdepartementet, U2015/05478/UF

⁷ Förordning 2016:82 om statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

⁸ <https://www.finsam.se/samordningsforbund>

- **Samverkan**
Samverkan är något som sker inom och mellan olika enheter, myndigheter och samhällsaktörer. Det kan till exempel handla om aktivt utbyte av information eller att planera gemensamma aktiviteter. Samarbete däremot är ett gemensamt bedrivet arbete som gäller en avgränsad uppgift. Det kan till exempel handla om att olika yrkesgrupper hjälps åt med insatser till en enskild person.⁹
- **Civilsamhället**
Med det civila samhället avses en arena, skild från staten, marknaden och det enskilda hushållet, där människor organiserar sig och agerar tillsammans i gemensamma intressen. I civilsamhället ingår allt från nätverk, ideella föreningar till registrerade trossamfund med mera¹⁰.
- **NEETs**
NEETs står för Not in Education, Employment or Training¹¹ och är den engelska motsvarigheten till unga som varken arbetar eller studerar.
- **Uvas**
Förkortning på unga som varken arbetar eller studerar
- **Det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)**
Kommunerna har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt, men som inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning.¹²
- **Hbtq**
En på svenska vedertagen akronym för homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner

---

⁹ <http://www.kunskapsguiden.se>

¹⁰ <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/civila-samhallet/>

¹¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/NEET>

¹² <https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/arbetsmarknadsysselsattning/ungassyselsattning/kommunaltaktivitetsansvar>

2 Uppdraget

I den ovan nämnda förordningen (2016:82) som reglerar uppdraget fick MUCF i uppgift att fördela statsbidrag till verksamheter där olika samhällsaktörer samverkar i syfte att underlätta etableringen i arbets- och samhällslivet för unga kvinnor och män som varken arbetar eller studerar eller som löper risk att hamna i en sådan situation.¹³

Verksamheten skulle i huvudsak vara inriktad på unga i åldern 15–25 år. Statsbidrag fick lämnas till kommuner och samordningsförbund som avses i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser för unga som varken arbetar eller studerar¹⁴.

2.1 Uppdragets inrättande

När MUCF tilldelades uppdraget för att fördela statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar var detta en ny satsning som inte tidigare funnits på myndigheten, vilket gjorde förarbetet extra viktigt. En grundlig kunskapsinventering på området gjordes därför. Exempelvis tog ansvariga handläggare kontakt med flertalet aktörer som verkar på området, i syfte att utforma bidraget på ett målgruppsanpassat sätt. Läs mer om MUCF:s samverkan med andra aktörer i samband med uppdragets inrättande i avsnitt 2.1.1 nedan.

För att synliggöra projektbidraget gentemot kommuner och samordningsförbund publicerade MUCF relevant information på hemsidan, i nyhetsbrev och via pressmeddelanden. En lanseringskonferens genomfördes också den 26 maj 2016 då ca 60 deltagare medverkade. Lanseringskonferensen bestod av en kunskapsdel med föreläsningar om unga som varken arbetar eller studerar, en del som handlade om den kommande utlysningen av bidraget samt en nätverkande del där deltagarna fick diskutera med varandra. Representanter från Utbildningsdepartementet närvarade under konferensen som blev mycket uppskattad. På grund av det höga anmälningstrycket genomfördes ytterligare en lanseringskonferens den 30 augusti 2016. Upplägget var i stort sett detsamma och ca 35 personer deltog denna gång.

MUCF deltog även under Almedalsveckan 2016 och informerade om bidraget på ett seminarium, samt under en internationell konferens om NEETs (Neither in Education, Employment or Training) i Bratislava, Slovakien under våren 2016. Under de tre år satsningen pågick var den europeiska dimensionen viktig för MUCF, eftersom detta svenska statsbidrag kunde ge inspiration till andra länder att eventuellt implementera liknande åtgärder. Det gav också en viktig möjlighet till omvärldsbevakning för MUCF:s handläggare.

Möjligheten att ansöka om denna satsning öppnade för det första årets bidragsomgång i MUCF:s elektroniska ansökningssystem den 15 juni 2016 och sista ansökningsdag var den 15 september 2016. Beslut togs den 17 november 2016. För följande två ansökningsomgångar var sista ansökningsdag 15 mars både 2017 och 2018 och beslut fattades i maj samma år.

2.1.1 Samverkan i samband med inrättandet av uppdraget

Både intern och extern samverkan har sedan uppdragets inrättande varit en viktig del av myndighetens hantering av bidraget. Inför den första utlysningen av bidraget tog MUCF:s handläggare kontakt med Delegationen för unga och nyanlända till arbete (DUA), den

¹³ Förordning (2016:82) om Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

¹⁴ Ibid.

nationella samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar och Folkbildningsrådet för att inhämta kunskap på området samt för att utarbeta prioriteringar för de sökande projekten.

Internt på MUCF inleddes en tät samverkan med andra uppdrag på myndigheten inom det tematiska området ungas etablering, för att skapa synergieffekter. MUCF:s olika regeringsuppdrag tangerar varandra med ett flertal gemensamma nämndare och det var viktigt att se över formerna för samverkan när detta uppdrag tillkom. Inom MUCF initierades därför en intern arbetsgrupp mellan kollegor som arbetar med liknande uppdrag. Både den interna och externa samverkan var avgörande för satsningens implementering, såväl under lanseringsfasen samt under de tre år som satsningen pågick.

MUCF tog också kontakt med ett antal kommuner och samordningsförbund och genomförde samråd med dessa inför lanseringen av projektbidraget. Under samråden lyftes frågor om behovet av satsningen, prioriteringar och synpunkter på frågor i ansökningsformuläret, detta så att formuläret skulle bli så genomtänkt och lättanvänt som möjligt. För att satsningen skulle hinna förankras och genomarbetas ordentligt valde MUCF att förlägga förarbetet till våren 2016 och ansökningsperioden till sommaren samma år.

2.2 Fördelning av bidraget

I alla de tre ansökningsomgångarna 2016, 2017 och 2018 fördelades hela det tilldelade bidraget, med undantag för de medel som användes till administration. Det innebär att MUCF 2016 fördelade 17 150 000 kronor till 23 projekt, 2017 fördelade 17 650 000 till 22 projekt och 2018 fördelade 17 150 000 kronor till 20 projekt. Tabell 2.1 visar hur många projekt som sökte bidraget under respektive år och hur många projekt som myndigheten beviljade bidrag till. Att antalet beviljade ansökningar minskade något för varje år beror på att det genomsnittliga sökta beloppet per ansökan ökade för varje år.

Ansökningsår	Sökande	Bifall	Avslag	Avvisningar* ¹⁵	Belopp
2016	53	23	27	3	17 150 000
2017	63	22	39	2	17 650 000
2018	49	20	27	2	17 150 000

Tabell 2.1 Antal sökande, bifall, avslag, avvisningar och totalt beviljat bidrag i kronor 2016–2018.

Söktrycket för alla tre ansökningsomgångar var högt, och ansökningarna höll generellt god kvalitet. Om det bidraget hade varit högre hade fler ansökningar kunnat beviljas. Att söktrycket minskade i den sista ansökningsomgången beror troligtvis på att 2018 var det sista sökbara året, och att de aktörer som ännu inte bedrev ett projekt kan ha sett det som för kort tid för att söka medel, då det inte fanns någon möjlighet till förlängning. En annan orsak kan vara att MUCF på grund av det tidigare höga söktrycket inte marknadsförde satsningen nämnvärt inför den sista ansökningsomgången, eftersom det bedömdes att det förväntade antalet ansökningar sannolikhet skulle överskrida antalet möjliga ansökningar som kunde beviljas.

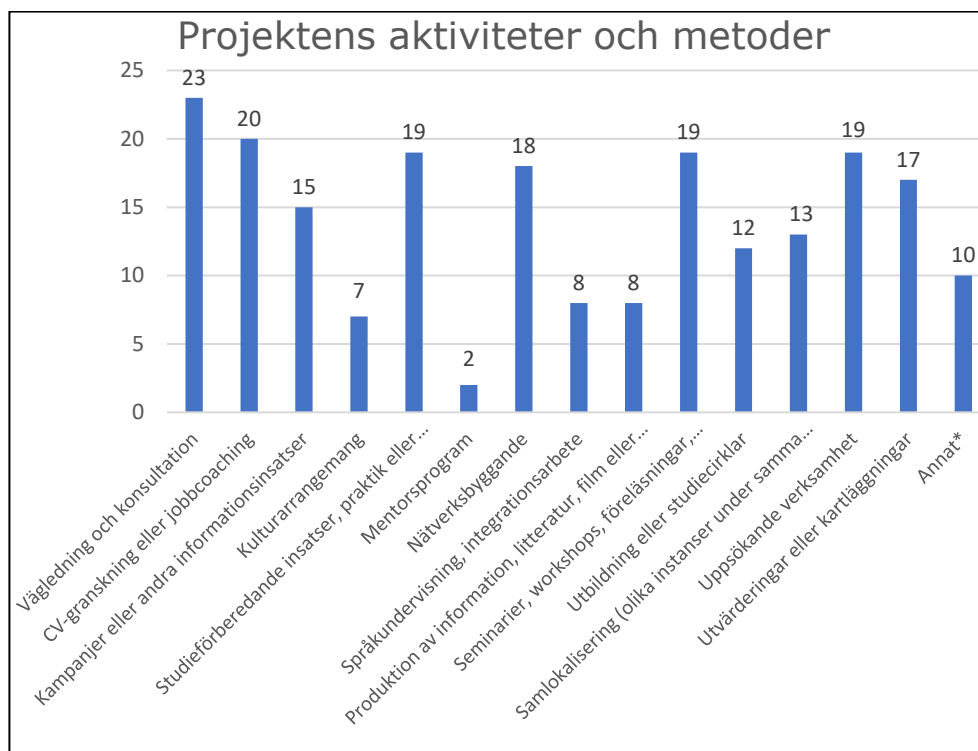
¹⁵ Avvisningar innebär att ansökningarna inte uppfyller grundläggande krav för sökande organisationer. Avslag innebär att verksamheten inte motsvarar bidragets syfte eller att ansökan har kvalitetsgranskats men inte fått tillräckligt höga poäng för att beviljas eller för att stå sig i konkurrensen mot övriga ansökningar.

3 Beviljade projekt

3.1 Så användes bidraget

Varje projektansökare formulerade själv syfte, mål, metod och projekttid. De krav MUCF ställde för att kunna bevilja en ansökan var att bidraget i enlighet med förordningen skulle syfta till att underlätta etableringen i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar eller som löper risk att hamna i en sådan situation. Verksamheten skulle i huvudsak riktas till unga och unga nyanlända i åldern 15–25 år, ske i samverkan med olika samhällsaktörer och innehålla uppsökande arbete. I Bilaga 1 visas hur många bidragsår varje organisation beviljades samt storleken på bidraget.

Vad de tilldelade medlen har använts till och hur mycket av de tilldelade medlen som har använts till olika aktiviteter skiljer sig åt mellan de beviljade projekten. I figur 3.1 nedan finns en översikt över vilka aktiviteter och metoder organisationerna genomförde eller använde sig av i de beviljade projekten 2016. Statistiken bygger på projektens slutrapporter. Som figuren nedan visar är de aktiviteter som har använts i störst utsträckning *Vägledning och konsultation* (alla projekt) samt *CV-granskning och jobb-coaching* (20 av 23 projekt). *Mentorsprogram* (2 av 23 projekt) och *Kulturarrangemang* (7 av 23 projekt) var de aktiviteter som användes i lägst utsträckning. De flesta projekt har rapporterat att de har använt sig av flera metoder och aktiviteter. I genomsnitt har varje projekt rapporterat att de använde sig av nio av de olika föreslagna metoderna, inklusive alternativet *Annat*.

Figur 3.1 Aktiviteter och metoder som 2016 års beviljade projekt har rapporterat att de använt sig av.

*Exempel på *Annat*: Utlandspraktik, externa och interna praktikplatser, familjesamtal/familjeterapi, satsningar på hälsa, kost, hälsoföreläsningar, träning och friskvård, företagsbesök, studiebesök på vägledningscentrum och andra platser, motiverande samtalstekniker (MI), föreläsningar och skapande verksamhet.

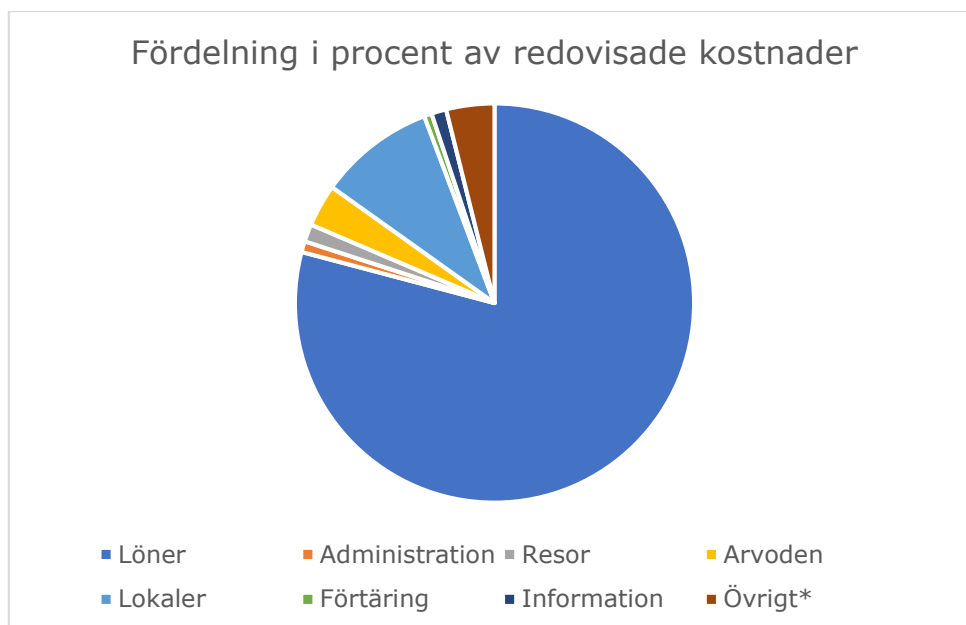
Tabell 3.1 nedan visar hur stor del av det totala beviljade bidraget som har använts av de beviljade projekten. Uppgifterna visar att i stort sett hela det utbetalade bidraget användes för 2016 års beviljade projekt. Eventuellt oanvända medel har återbetalats till MUCF.

Beviljat år	Beviljat bidrag (totalt)	Redovisat använt bidrag (totalt)	Återbetalas (totalt)	Använt i %
2016	17 150 000	15 639 966	1 508 528*	91,2 %

Tabell 3.1 Totalt beviljade, använda och återbetalade medel i kronor, 2016 års projekt

*Projekt som rapporterat att de har mindre än 2 000 kronor kvar av bidraget behöver inte betala tillbaka dessa medel, utan de efterskänkes till organisationen. Det har varit aktuellt i tre av 2016 års projekt.

Med tanke på att detta var första året detta bidrag var möjligt att söka, och det kan vara svårt att planera projektets kostnader första gången, bör 91 procent förbrukning av medel anses mycket gott. 9 av de 23 projekten behövde inte återbetala någonting. Flera av de projekt som återbetalade medel har redovisat att det tog längre tid än planerat att rekrytera projektmedarbetare, och att de därför inte använde hela projektets beviljade medel inom framförallt budgetposten *löner*.

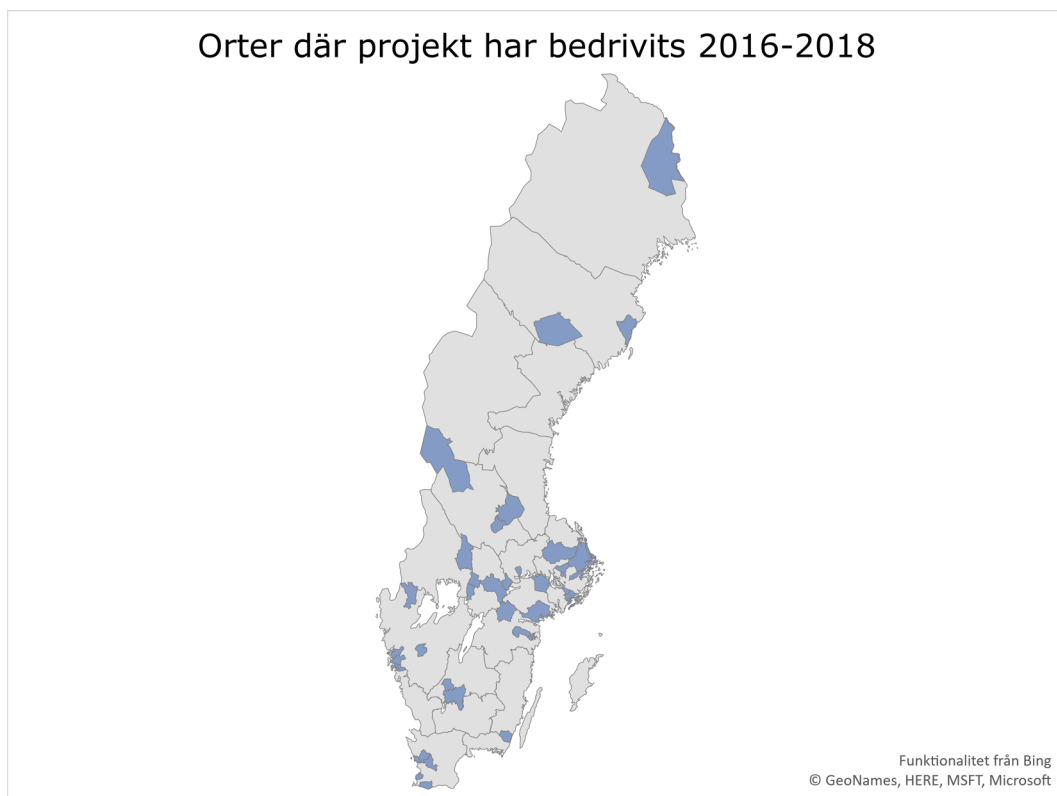
Figur 3.2 Fördelning av redovisade kostnader utifrån olika budgetposter, 2016 års beviljade projekt

*Posten övrigt innehåller bland annat kompetensutveckling för personal, förbrukningsvaror, handledning, inredning, material, samtalsstöd till deltagare, kartläggning, projektutvärdering, sociala aktiviteter och utbildning till deltagare.

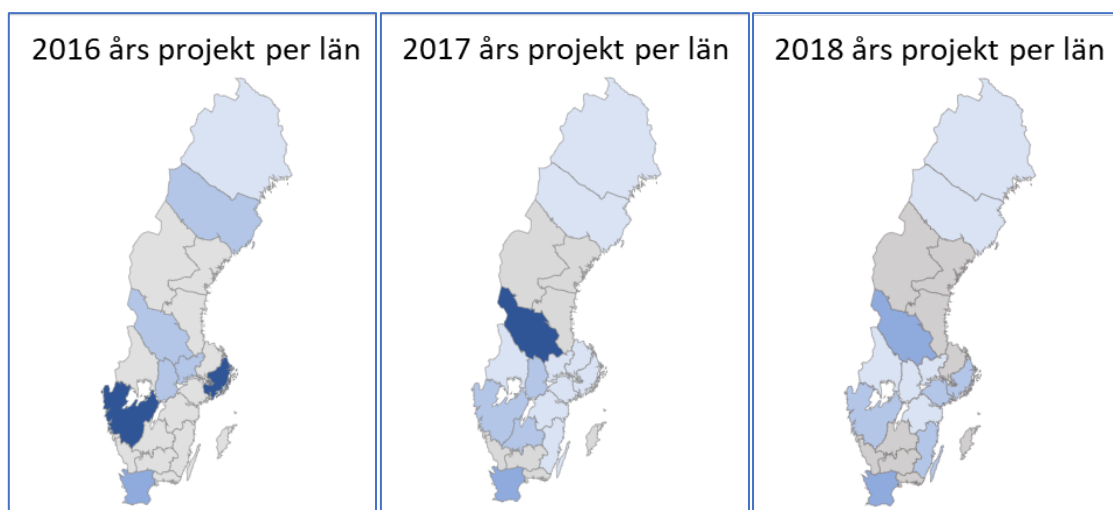
Figur 3.2 visar hur projektens redovisade medel har använts inom respektive budgetpost. Figuren visar att den absolut största delen av projektens bidragsbudget har använts till löner för anställd personal inom projektet. Drygt 80 procent av det totala beviljade bidraget har använts till lönekostnader. Därefter, i storleksordning, kommer budgetposten *Lokaler*, med knappt 10 procent, följt av posten *Övrigt* och *Arvoden* med 4, respektive 3,5 procent. Den minsta förbrukade budgetposten är *Förtäring* som innefattar exempelvis fika i samband med möten. Endast 0,6 procent av den totala budgeten har använts till denna budgetpost.

3.2 Geografisk spridning

Beviljade projekt inom denna satsning har bedrivits över hela Sverige. Av figur 3.3 nedan framgår det på vilka orter de olika projekten har bedrivit sin verksamhet. Projekt som bedrivs av samordningsförbund på fler än en ort har endast markerats en gång, på den ort där huvuddelen av projektet har bedrivits. Den geografiska spridningen har överlag varit mycket god, och projekt har bedrivits från Pajala i norr till Eslöv i söder. 2016 var en stor andel av projekten koncentrerade till Stockholms län, men detta ändrades till nästföljande ansökningsomgång. Orsaken till denna geografiska fördelning är slumpmässig, då ingen hänsyn till geografisk spridning togs vid bedömningen av ansökningar.

Figur 3.3 Karta över orter i Sverige där beviljade projekt 2016, 2017 och 2018 är eller har varit lokaliserade

Figur 3.4 Kartor över i vilket län i Sverige projekten är eller har varit lokaliserade för respektive bidragsår 2016, 2017 och 2018. Varje karta visar ett beviljat år

De tre kartorna i figur 3.4 visar den geografiska spridningen per län för varje bidragsår. De län som har haft fyra eller fler projekt är mörkblå, de län som har haft två-tre projekt är mellanblå och de län som har haft ett projekt är ljusblå. Län som inte har haft något projekt alls är gråmarkerade. Intressant att notera är att den geografiska spridningen ökade från 2016 till 2017 och att antalet projekt per län minskade något för varje ansökningsomgång, vilket innebär att inga län hade fler än tre projekt 2018. I Bilaga 2 finns tabeller med orter och län där projekt har bedrivits 2016, 2017 och 2018.

3.3 Inriktning för beviljade ansökningar

I förordning 2016:82 står det att myndigheten vid fördelning av statsbidraget ska fästa särskild vikt vid ansökningar från kommuner eller samordningsförbund som inte har någon verksamhet av det aktuella slaget. Det fanns därför en fråga i ansökningsformuläret som löd: *”Arbetar ni idag med verksamhet/er som underlättar etablering i arbets- och samhällslivet för unga som varken arbetar eller studerar?”*. Ansökarna fick välja mellan alternativen *”Nej, vi har ingen befintlig verksamhet”* och *”Ja - beskriv kort hur verksamheten ser ut.”*. 7 av de 23 beviljade ansökningarna 2016 (30 %) valde alternativet *”Nej, vi har ingen befintlig verksamhet”* och 16 av de beviljade ansökningarna (70 %) valde ja.

MUCF:s handläggare tog vid bedömningen av ansökningar svaret på denna fråga i beaktande, vilket innebar att ansökningar som inte hade någon befintlig verksamhet fick högre poäng vid bedömningen. Dock vägdes poängen in i den totala bedömningen och blev därför inte avgörande i förhållande till ansökans kvalitet. Detta förklarar varför majoriteten av de ansökningar som beviljades trots formuleringen i förordningen redan bedrev verksamhet för att underlätta ungas etablering. Att samordningsförbund per definition bedriver denna typ av verksamhet kan även vara en förklaring till varför de sex ansökningarna från samordningsförbund valde alternativet ja.

MUCF har kategoriserat de beviljade ansökningarna för att jämföra innehållet och inriktningen för respektive projekt. Nedanstående underavsnitt visar vilken inriktning och mål de ansökningar som beviljades 2016 hade, samt ger några exempel på projektansökningar som haft en viss inriktning. Ingen av dessa inriktningar var ett krav,

men i vissa fall kunde en viss inriktning leda till högre poäng vid bedömningen av en ansökan.

3.3.1 Jämställdhets- och hbtq-perspektiv

En översiktlig granskning av de beviljade ansökningarna 2016 visar att endast 7 av de 23 ansökningarna valde att på något sätt skriva om jämställdhetsperspektivet i sin ansökan. Ännu färre, endast 3 av 23 valde att nämna hbtq-ungdomar och hur de särskilt tänkte arbeta med dessa. Av de projekt som valde att ha med ett jämställdhetsperspektiv, var det ett projekt som gick ett steg längre genom att endast fokusera på kvinnor 16–24 år som saknar arbete och gymnasieutbildning, med extra fokus på ensamstående mammor. Det var projektet *Freja* som drevs av Samordningsförbundet Finsam MittSkåne. Anledningen till denna inriktning var att de i sin tidigare projektverksamhet haft mest manliga deltagare och att de haft svårt att nå unga kvinnor. De skriver att

”I vår nuvarande projektverksamhet är majoriteten killar samtidigt som vi vet att det finns ett antal tjejer som befinner sig i utanförskap. Vi vill använda bidraget till att hitta, motivera och stötta tjejer till arbete eller studier.”

Ett annat av de projekt som valt att satsa lite extra på jämställdhetsperspektivet, och även haft med hbtq-perspektivet i sin ansökan, var Svalövs kommuns projekt *Mötesplats UngKraft*. I projektet var målet att de skulle bilda minst en tjejgrupp och en hbtq-grupp som skulle fungera som förankring, referensgrupp, och kunskapsbank. Projektet hade även för avsikt att låta hbtq-certifiera de anställda på *Mötesplats UngKraft*. De beskrev denna insats så här i ansökan:

”Ett mål är att uppmärksamma och synliggöra det eventuella mörkertalet kring unga tjejer och HBTQ personer genom att specificera insatserna för målgruppen. [...] Genom att projektet uttalat går ut på att hjälpa HBTQ ungdomar och att homo, bi och transfobi inte accepteras, kan det bli lättare för ensamkommande, nyanlända och Svalövsbor att diskutera och lyfta fram sina behov utan rädsla.”

3.3.2 Funktionsvariationer och psykisk ohälsa

Av de beviljade projektansökningarna 2016 nämnde 9 av 23 projekt uttryckligen att de särskilt skulle uppmärksamma unga med någon form av funktionsvariationer. 7 av projekten nämnde psykisk ohälsa som ett viktigt område de planerade att arbeta med. Ungar med funktionsnedsättning har på flera sätt sämre levnadsvillkor än andra unga och som grupp betraktat har de en fördröjd etablering och en svagare ställning i arbetslivet. De har en större andel deltidsanställningar, mindre andel fasta anställningar, större erfarenhet av arbetslöshet, längre arbetslöshetstider och större erfarenhet av sjukskrivningar än andra unga¹⁶. Gruppen unga med funktionsvariationer är heterogen, och innefattar både unga med fysiska funktionsnedsättningar, unga med psykisk ohälsa samt unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

MUCF har publicerat en rad olika rapporter om funktionsvariationer och psykisk ohälsa bland unga. I en av dessa rapporter beskrivs de metoder som behövs i arbetet med unga med psykisk ohälsa:

---

¹⁶ Fokus 17:2 - Ungar med funktionsnedsättning, MUCF 2017, inledning.

”tid, bra bemötande och flexibilitet i de stödåtgärder som erbjuds. Det gäller både tid att utvecklas innan individen är redo för att komma ut i arbetslivet, men också att det finns tid för individen när hen börjat arbeta i syfte att stärka dem som en längre tid varit utanför arbete eller studier.”¹⁷

Flera av projekten har nämnt just dessa faktorer som nyckelfaktorer för bemötande av unga, och har också arbetat aktivt med detta. Ett av de projekt som särskilt vände sig till unga med psykisk ohälsa var projekt *Hoppet* som drevs av verksamheten Columbus i Örgryte Härlanda Stadsdelsförvaltning, Göteborgs stad. Projektet beskrev i sin ansökan sin metod som:

”Individuellt och utformat stöd till en målgrupp med olika grad och typer av psykosocial problematik. [...] Utforskande och motiverande samtal kombinerat med praktisk hjälp med det den unge uppger sig vara i behov av.”

3.3.3 Arbetet med det kommunala aktivitetsansvaret

Alla kommuner har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar som är folkbokförda i kommunen, som har fullgjort sin skolplikt och inte har fyllt 20 år¹⁸. Trots detta har många kommuner brister i stödet till unga kommuninvånare som varken studerar eller arbetar, enligt Skolinspektionens granskning av kommunernas arbete med det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)¹⁹.

De flesta av de beviljade projekten 2016 skrev i sin ansökan att de arbetade med det kommunala aktivitetsansvaret. 15 av 23 projekt skrev att de planerade att samarbeta med eller arbeta nära de personer i kommunen som arbetar med KAA. Vissa integrerade även arbetet med KAA i sin projektidé.

Ett exempel på detta var Örebro kommun som i sitt projekt *Praktikersättning - en motivationsfaktor* satsade på att erbjuda praktikplatser, vilket är en aktivitet som det Kommunala aktivitetsansvaret i kommunen ansvarar för. Därför var det även de ansvariga för KAA som stod bakom ansökan om statsbidrag.

”Kommunala aktivitetsansvaret söker upp och kontaktar alla ungdomar 16–20 år som inte är inskrivna i gymnasieskolan. Vi ger information, vägledning och försöker hjälpa ungdomarna med en sysselsättning som i slutändan förhoppningsvis leder till att de ska bli motiverade att fortsätta eller påbörja en utbildning.”

Flera projekt har nämnt problematiken med att KAA endast vänder sig till unga upp till 20 år, och att det kan vara svårt att nå de äldre ungdomarna. Några projekt har därför föreslagit att KAA ska utökas till att även gälla unga över 20 år.

3.3.4 Dua-överenskommelse

Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) har regeringens uppdrag att främja statlig och kommunal samverkan och utvecklandet av nya samverkansformer i syfte att effektivisera unga och nyanländas etablering i arbetslivet. I så gott som alla kommuner finns Dua-överenskommelser om samverkan rörande unga. Överenskommelserna

¹⁷ Modell för stöd till unga med psykisk ohälsa som varken arbetar eller studerar, MUCF 2015, s.4.

¹⁸ <https://skl.se/naringslivarbetedigitalisering/arbetsmarknadsysselsattning/ungassysselsattning/kommunaltaktivitetsansvar>

¹⁹ Kommunernas arbete med det kommunala aktivitetsansvaret, Skolinspektionen, 2016

beskriver hur det gemensamma arbetet för unga 16–24 år som varken arbetar eller studerar ska organiseras och bedrivas²⁰.

Dua fördelar även statsbidrag till kommuner för samverkansinsatser som främjar genomförandet av lokala överenskommelser. Bidragen är reglerade i förordning (2015:502) om viss samverkan om unga och nyanlända²¹. Alla kommuner (och de kommuner som ingår i samordningsförbund) som beviljades bidrag 2016 har tecknat en så kallad Dua-överenskommelse.

Enligt förordning 2016:82 står det att en kommun i ansökan ska ”*ange om den har sökt statsbidrag för främjande av sådan lokal överenskommelse som avses i förordningen (2015:502) om viss samverkan om unga och nyanlända*”. Ungefär hälften (11 av 23) av de beviljade projekten 2016 angav i sin ansökan att de beviljats statsbidrag för främjande av lokala överenskommelser för att minska ungdomsarbetslösheten. Sammanlagt har projekten uppgett att de sökt ca 5 miljoner kronor i statsbidrag från Dua.

Robertsfors kommun är en av de kommuner som beviljats både bidrag från Dua och bidrag från MUCF. De förtydligar dock skillnaden i sin ansökan:

”Dock ska det påpekas att detta bidrag har fokuserat på en annan målgrupp än denna MUCF-ansökan då de unga som fångades upp av DUA-projektet är de som klarar av att påbörja insatser m.m., det gör inte majoriteten av målgruppen som denna MUCF-ansökan avser. Statsbidraget bidrog till att implementera en koordineringsfunktion i kommunen som också har arbetat med att upprätta en praktikverksamhet. Det var denna koordineringsfunktion som också synliggjorde behovet av en annan typ av verksamhet än den som stöds av DUA:s statsbidrag.”

3.4 MUCF:s kontakt med beviljade projekt

Under den period MUCF ansvarade för bidraget för unga som varken arbetar eller studerar hade de ansvariga handläggarna nära kontakt med projektägarna för de beviljade projekten. Förutom frågor och svar via e-post och telefon anordnade MUCF så kallade uppstartsträffar och besökte projekten på projektbesök. Nedan följer mer information om de aktiviteter MUCF bedrev inom ramen för detta bidrag.

3.4.1 Uppstartsträffar

MUCF anordnade inom uppdraget årliga så kallade uppstartsträffar för att samla projektägare för beviljade projekt. Dessa träffar anordnades i februari 2017 (för 2016 års beviljade projekt) och i september 2017 (för 2017 års beviljade projekt). Båda träffarna arrangerades i Stockholm. För 2018 års beviljade projekt anordnades ingen uppstartsträff på grund av myndighetens pågående omlokalisering till Växjö. Dock skickades istället all nödvändig information om exempelvis slutrapportering och projekthantering via e-post till alla projektägare.

Under båda träffarna 2017 fick deltagarna information om vad som var bra att tänka på under projekttiden och tips inför slutrapporteringen. Dessutom fick deltagarna möjlighet att diskutera i mindre grupper om metoder, utmaningar samt utbyta erfarenheter och idéer.

---

²⁰ www.dua.se

²¹ Ibid.

Under träffen i februari berättade representanter från Statskontoret om sin uppföljningsstudie och en representant från Utbildningsdepartementet pratade om den nationella politiken för ungas etablering. Under träffen i september gästades deltagarna av teatergruppen Östra teatern som framförde delar ur pjäserna *Autist javisst!* och *Churchill var inte heller klok*. Utvärderingen visar att de flesta, 60 % av de svarande, tyckte att detta inslag var mycket givande och 40 % att det var givande. Överlag var båda träffarna mycket uppskattade och fick höga betyg i utvärderingarna.

3.4.2 Projektbesök

Under 2017 genomfördes sju projektbesök. Besöken genomfördes för slumpvis utvalda projekt eller på orter där andra aktiviteter också hölls, vilket innebar att ett projektbesök kunde genomföras i samband med till exempel en konferens, och därmed bidra till synergieffekter. Besöken genomfördes på följande orter och projekt:

- 2017-06-16: Columbus, Örgryte-Härlanda stadsdelsförvaltning, Göteborgs stad, projekt *Hoppet - för att unga ska nå arbete eller studier*
- 2017-06-20: Samordningsförbundet Finsam Mittskåne, projekt *Freja*
- 2017-06-20: Svalöv kommun, projekt *Mötesplats Ungkraft*
- 2017-06-21: Trelleborgs kommun, projekt *One Touch*
- 2017-08-29: Haninge kommun, projekt *Metodutveckling för att fördjupa och följa upp samverkansinsatser*
- 2017-10-11: Robertsfors kommun, projekt *Ung och framåt*
- 2017-11-25: Samordningsförbundet Insjöriket, projekt *Premiär Primär*

Under 2018 genomfördes fyra projektbesök. Besöken genomfördes på följande orter och projekt:

- 2018-01-24: Samordningsförbundet Södertälje, projekt *UiT uppsök*
- 2018-02-21: Nyköpings kommun, projekt *Vägar till arbetslivet*
- 2018-02-27: Österåkers kommun, projekt *UNg i Centrum (UNiC)*
- 2018-10-17: Finsam Falun, projekt *KOLL PÅ 20–25*

Projektbesöken genomfördes oftast under ca två timmar då MUCF:s handläggare fick träffa projektledare, ungdomscoacher, terapeuter, samverkanspartners eller chefer. Vid fem av besöken fick handläggarna även träffa några av ungdomarna som deltog i projekten. Besöken genomfördes i form av samtal och dialog, med möjlighet för båda parter att ställa och svara på frågor. Under besöken gick MUCF:s handläggare även igenom eventuella problem, ändringar i projekten, budgetfrågor etc. tillsammans med projektmedarbetarna. Besöken var både ett bra sätt för MUCF:s handläggare att lära känna verksamheten bättre och för projektens representanter att få svar på sina frågor.

Ett exempel på något som kom upp vid ett projektbesök hos Österåkers kommun var en diskussion kring projektets långsiktiga resultat. Projektets medarbetare lyfte då synpunkten att trots den korta projekttiden är även korta projekt viktiga för att få chansen att testa en modell och sedan visa upp resultatet för sin kommunledning. Detta, menade de, kunde leda till att kommunledningen fick upp ögonen för problematiken kring målgruppen unga som varken arbetar eller studerar, vilket i sin tur kunde öppna upp möjligheten att implementera mer långsiktiga åtgärder bekostade av ordinarie verksamhet.

4 Målgrupper och deltagare i projekten

Projektet för 2016 års ansökningsomgång har i sina slutrapporter ombetts att ange vilken eller vilka målgrupper som deras projekt har nått och i vilken omfattning. Projektet har totalt rapporterat att de har nått 1 703 unga, vilket motsvarar i genomsnitt 74 personer per projekt. Vissa projekt har dock nått fler och andra färre, vilket är en naturlig följd av både behov och tilldelade medel. Det projekt som har angett att det har nått flest deltagare med 289 unga är projektet *One Touch* som drivs av Arbetsmarknadsförvaltningen i Trelleborgs kommun.

I nedanstående delar analyseras vilka som har deltagit i projekten och hur dessa personer själva har upplevt sitt deltagande. Detta illustreras i form av citat från projektens slutrapporter.

4.1.1 Deltagarnas könsfördelning

Andelen unga som varken arbetar eller studerar är högre i gruppen 25–29 år än bland yngre och särskilt bland kvinnor. Totalt sett är könsfördelningen relativt jämn upp till 25 års ålder, men ökar i de högre åldrarna. Skillnader syns också särskilt mellan inrikes och utrikes födda. Könsskillnaderna är dock relativt små ur ett internationellt perspektiv²².

Av projektets deltagande ungdomar var 628 (knappt 37 %) kvinnor, 1 067 (drygt 62 %) män och 8 hade annan könstillhörighet. 14 projekt rapporterade att de hade fler män än kvinnor som deltog i projekten, 6 projekt att de hade fler kvinnor än män, och tre projekt angav en fördelning på lika många, eller nästan lika många av båda könen. Ett projekt, Finsam MittSkånes projekt *Freja* var det enda projekt som endast hade kvinnliga deltagare, då projektet endast vände sig till kvinnor. Läs mer om projektet i avsnitt 3.3.1 ovan.

Att könsfördelningen mellan kvinnor och män var så ojämn kan ha flera förklaringar. Ett projekt beskriver det så här: ”Projektet nådde inte till det satta jämställdhetsmålet. Utfallet under projekttiden blev 27 % kvinnor och 73 % män, vilket är långt under vad projektet önskat uppnå. Projektet har marknadsfört en önskan om att få in fler kvinnor samt prioriterat de intresseanmälningar som rört kvinnor. Men detta till trots uppnåddes inte målet. En orsak till den skeva könsfördelningen är att fler män än kvinnor har anlänt till kommunerna, sett till projektets målgrupp. [...] En annan orsak är att män erbjuds aktiva arbetsmarknadsåtgärder i högre omfattning än vad kvinnor vanligtvis erbjuds.”

Ett annat projekt skrev att det var betydligt svårare att nå kvinnorna för att de inte rör sig i området på samma sätt som männen. Av de 59 personer som genom det projektet fått vägledning var endast 8 kvinnor, vilket motsvarar drygt 13 procent.

Att män erbjuds mer åtgärder än kvinnor har även visat sig i en intervjustudie med 18 ungdomar samt 8 arbetsförmedlare som visade att Arbetsförmedlingens bemötande av unga inte var likvärdigt. Tjejer förväntades exempelvis vara mer flexibla än killar och anpassa sig till de villkor som rådde på arbetsmarknaden medan killar fick större möjlighet att välja bort jobb de inte ville ha. Killar fick även i större utsträckning hjälp i

²² Fokus 17:1 – Ungas etablering, MUCF 2017, s.26, 36

sitt sökande av Arbetsförmedlingen, medan tjejer i högre utsträckning förväntades och uppmanades att lösa arbetslösheten på egen hand²³.

Ett annat projekt skriver att de har försökt anordna aktiviteter för att locka fler kvinnor, men inte lyckats: *”Vi har anordnat 1 träff specifikt inriktad mot hemmasittande kvinnor 20–24 år där vi bjöd in via sociala medier och mun mot mun metoden men tyvärr blev denna en flopp då det bara kom 1 person.”*

Även ett av de andra projekten har kommenterat att könsfördelningen inte blev som de hade hoppats: *”Tyvärr har majoriteten varit män. Vi hade önskat nå fler kvinnor, men då etableringsgruppen för unga i kommunen har en stor majoritet män, så var det svårt att anpassa det efter det”*. Ett annat projekt skriver: *”I vissa fall har det varit svårt att nå kvinnorna på grund av att de befunnit sig på mer slutna mötesplatser. Vi har sett att när det gäller kvinnorna så har de inte ”gett upp” på samma sätt som många av männen. Studierna har oftast gått bättre för dem.”*

4.1.2 Deltagarnas åldersfördelning

MUCF valde inför utlysningen 2016 att, i dialog med Delegationen unga och nyanlända till arbete (Dua) och Samordnaren för unga som varken arbetar eller studerar att särskilt prioritera projekt som arbetade med åldersgruppen 20–25 år. Anledningen var att Dua och Samordnaren såg ett behov av att särskilt nå denna målgrupp, eftersom den inte innefattas av det kommunala aktivitetsansvaret (KAA). De ansökningar som särskilt riktade sig till unga 20–25 år fick därför högre poäng vid bedömningen. Dock vägdes poängen in i den totala bedömningen och blev inte avgörande i förhållande till ansökans kvalitet. Endast 6 av de 23 beviljade projekten angav i sin ansökan att de skulle rikta sig särskilt till målgruppen 20–25 år, medan 15 av projekten skrev att de skulle vända sig till hela målgruppen 15–25 år.

I slutrapporterna för 2016 års projekt efterfrågade MUCF utfallet av målgruppens huvudsakliga åldrar, eftersom det kunde skilja sig från ansökningarna. 12 av 23 projekt angav då att de hade arbetat med hela målgruppen, det vill säga åldrarna 15–25 år. 6 projekt rapporterade att de hade riktat sig till åldersgruppen 16–19 år och 5 projekt att de hade vänt sig till ungdomar 20–25 år. Några kommenterade att det inte var lätt att nå målgruppen över 20 år, och att åldersintervallet varit för snävt. Ett projekt skriver i sin slutrapport:

”Vi har genom olika sätt försökt nå unga 20–24 år som inte jobbar eller studerar, men det har varit svårt att få tag i dom - vi har försökt via sociala medier, lokalpress, samverkan med andra myndigheter och enheter, föreningar osv. Har inte gett några direkta resultat.”

4.1.3 Nyanlända deltagare

I förordning 2016:82 står det att MUCF vid fördelningen av statsbidraget ska *”fästa särskild vikt vid ansökningar som avser verksamhet där unga nyanländas behov särskilt beaktas.”*²⁴. Ansökningar som särskilt beaktade nyanländas behov fick därför högre poäng vid bedömningen. Dock vägdes poängen in i den totala bedömningen och blev inte avgörande i förhållande till ansökans kvalitet, vilket innebar att inga ansökningar avslogs enbart på grund av att de inte vände sig särskilt till nyanlända.

²³ Fokus 13 – Unga och jämställdhet, MUCF 2013, s. 116

²⁴ Förordning (2016:82) om Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar

15 av 23 beviljade projekt, det vill säga lika många som för den prioriterade åldersgruppen 20–25 år, svarade att de hade planerat att särskilt arbeta med den prioriterade målgruppen unga nyanlända. De flesta av dessa projekt lyckades även nå de nyanlända, men vissa har beskrivit att det inte alltid var helt lätt:

”Nej Inte i den utsträckning som planerats. Det var inte den storlek på målgruppen som man trodde i ansökan.”

Flera av projekten beskrev att de nyanlända ungdomarna ingick i underlaget av unga som varken arbetar eller studerar, utan att de hade behövts prioriteras särskilt. Ett projekt skrev:

”Både Ja och Nej, de ingår ju i den här gruppen 15–25 år och en del av deltagarna har varit unga nyanlända. Vi hade dock inga speciella aktiviteter för unga nyanlända.”

Ett annat projekt skrev att de lyckades nå den prioriterade gruppen nyanlända, men att dessa ofta var personer som stod långt ifrån arbetsmarknaden och kunde behöva mer tid:

”Till stora delar nådde vi den målgrupp vi ville nå och för individerna har det givit goda resultat utifrån den i sammanhanget korta projekttiden. De personer som deltagit i projektet står mycket långt från arbetsmarknaden. Trots många positiva stegförflyttningar är få ute i jobb med lön vid projektets slut [...] De stegförflyttningar som gjorts är emellertid mycket positiva för individerna och en grundförutsättning för vidare etablering i arbetslivet.”

4.2 Projektexempel på arbetet med de unga

I slutrapporterna för 2016 års projekt efterfrågade MUCF vilka åsikter eller synpunkter som ungdomarna själva förmedlade. Nedan följer några exempel på projekt som har beskrivit hur de arbetade med de unga och hur ungdomarna själva upplevde sitt deltagande i projekten.

Projekt Hoppet

Verksamheten Columbus tillhör stadsdelsförvaltningarna Örgryte-Härlanda i Göteborgs stad. De drev projektet *Hoppet* som erbjöd unga 18–25 år kombinerad behandling och stöd för vidare studier eller arbete. I projektet hade stödinsatserna familjeterapi och aktivitetsstöd utvecklats. I Columbus gavs arbetslösa unga i Göteborg möjlighet att kombinera behandling och aktivitet med stöd av rehabiliteringsvägledare, kurator, psykolog och psykiatriker för att närma sig studier och arbete. En av de unga som medverkade i *Hoppet* var Anna, som tog studenten för sju år sedan. Hon beskrev sin bakgrund så här:

”Min neuropsykiatriska diagnos har bidragit till att jag inte arbetat eller pluggat efter gymnasiet. Ångest och annat har stått i vägen. Det känns frustrerande att livet är detsamma som när jag var arton. Arbetslivet har blivit starkt ångestladdat och läskigt.”

Annas socialsekreterare tipsade om Columbus. Väntan på diagnos, följt av en bra period, gjorde att det dröjde två år innan hon ringde till *Hoppet*. Anna fick snabbt en aktivitetsstödjare: *”Vi promenerar ofta, pratar och fikar. Hon får mig att ta steget vidare. Utan aktivitetsstödjaren skulle jag gå hemma och deppa. Nu har jag en anledning att klä mig på morgonen, livet blir meningsfullt. Många med ångest stänger in sig. Jag är en av dem.”*

Hon beskrev aktivitetsstödjaren som en multifunktionell person som fick henne att inte ge upp: *”Att arbetsträna i second hand-butik var min idé, här får jag verktyg att tro på mig själv. Jag har varit så försiktig och rädd, behöver göra annorlunda nu. I samtal med aktivitetsstödjaren har problematiska mönster blivit tydliga. Jag måste ta steget. Det är skitläskigt, men jag gör det ändå.”*

Projekt ung

Hallstahammars kommun drev *Projekt ung*. De beskrev utvecklingen av ungdomarna tack vare projektet så här:

”Ungdomarnas egna åsikter inför deltagandet i projektet var bland annat: Blandade känslor (rädsla, orolig, nervös), dåligt självförtroende, ville inte tillhöra gruppen, pinsamt att vara arbetslös/inte gå i skolan, omotiverade, ingen framtidstro.”

Ungdomarna menade att det fanns en bristande kommunikation mellan sig och handläggare på olika myndigheter. De upplevde även att de slussades mellan olika handläggare och myndigheter, vilket innebar att tilliten till myndigheterna var låg.

Ungdomarnas upplevelser av projektet var att de blev sedda och hörda, fick förtroende för personalen och fick arbeta i sin egen takt. Ungdomarna beskrev också att fikastunderna kändes viktiga då de skapade en avslappnad miljö, att de kände att de fick stöd och vägledning mot arbete eller studier och att deras motivation och självförtroende stärktes.

Projekt Ökad sysselsättning för unga mellan 20–25 år

Pajala kommuns projekt *Ökad sysselsättning för unga mellan 20–25 år* hade till uppgift att vara en ”mottagningsluss” för unga 20–25 år, där två ungdomar anställdes på halvtid för att skapa sysselsättning för dem. De beskriver verksamheten så här:

”Ungdomarna fann sig redan från början tillrätta och kom ibland med egna idéer för vilka bakverk de ville att fiket skulle servera och hur fiket skulle vara inrett. I början hade de två inte så mycket kontakt med varandra men det förändrades markant efter att den nyanlända ungdomen lärt sig bättre svenska. Från projektets sida arbetade vi mycket med att skapa en grupp känsla mellan alla som arbetar med Slussen och det gav resultat i en positiv inställning från båda ungdomarna. Vi märkte att det var lite jobbigt för båda två när de skulle sluta. En av dem kom till oss och frågade om det fanns möjlighet att arbeta kvar. Det var då viktigt för oss att förklara att projektet var slut och att båda måste sluta samtidigt. Detta för att inte skapa splittring mellan dem eller knäcka den som inte fick vara kvar. Så här i efterhand ser vi att det gick bra och båda kommer regelbundet och hälsar på Slussen.”

Projekt Möjliggörarna

Samordningsförbundet HBS (Huddinge Botkyrka Salem) drev projektet *Möjliggörarna*. De fångade upp nedan listade synpunkter och åsikter inhämtade från plattformarna på sociala medier kring vilket stöd de unga saknade och hur de upplevde sin situation:

- Många unga vill inte ha med Arbetsförmedlingen att göra.
- Ungdomar vill ha stöd, men vet inte vart dom ska vända sig eller hur a-kassan eller andra stödformer i samhället fungerar.
- En del unga har svårigheter med svenskan och alla vill inte gå i SFI.
- Många unga har korttidsanställningar (2–3 månader).

- Unga skäms för att berätta om eventuella diagnoser, ofullständiga betyg eller att de deltar i extra insatser.
- Unga har drömmar och visioner men finner det svårt att hitta de rätta verktygen för att uppnå dem.
- En del föräldrar till barn med diagnoser vill inte att hela ansvaret ska läggas på dem utan betonar det offentliga ansvar.
- Många unga sitter på nätet eller rör sig ute i centrum.
- Unga kvinnor har generellt många fler positioneringar att förhålla sig till (partners som håller dem tillbaka exempelvis, mer krav generellt).
- Många unga bekräftar att de har ofullständiga gymnasiebetyg.

4.3 Ungas egna röster

Nedan finns ett urval av några citat som får illustrera ungdomarnas egna röster för de insatser de har deltagit i. Citaten som deltagarna bidragit med är i allmänhet positiva men det bör tydliggöras att projekten ofta har utvärderat sig själva, vilket kan påverka de svar som respondenterna ger. Målgruppen kan i viss mån antas vara plikttrogna och till viss del ge de svar som förväntas. Men även om det kan finnas grund att problematisera kring tillvägagången av insamlade svar så är det tydligt att projekten hjälpt de enskilda individerna. I vissa fall har citaten anonymiserats genom att projektets eller verksamhetens namn har bytts ut mot ”projektet”. Fler citat från slutrapporterna från 2016 års projekt återfinns i Bilaga 3.

"Det har betytt mycket för mig, jag hade ingen aning om vad jag skulle göra efter skolan. Idag så ska jag börja i folkhögskola och framtiden känns ljusare."

"Jag var vilsen och visste inte vart jag skulle ta vägen innan jag träffade personalen på projektet. Jag bodde på gatan. De har öppnat ögonen för mig och hjälpt mig ordna mitt liv."

"Du vet, de hjälper dig att hjälpa dig själv, de gör inte åt dig. Det är bra, det är ju jag som måste klara mig i mitt liv".

"Jag känner mig sedd och lyssnad på"

"Projektpersonalen har hittat två praktikplatser, utan dem hade jag inte fått praktikplatserna. Jag har också fått jobb efter praktiken. De tipsade mig om fotbollslag och även simning."

"Jag har fått hjälp med att tänka i nya banor och vågat prova nya idéer"

5 Projektens genomförande

I stort sett alla 2016 års projekt har redovisat att projektet i alla delar kan kopplas till bidragets syften/ändamål. Endast 2 av 23 projekt har redovisat att deras projekt enbart delvis kan kopplas till bidragets syften/ändamål, vilket måste ses som ett mycket lyckat resultat. Dessa två projekt förklarar detta på följande sätt:

”Att vi svarat delvis beror på att vi kom igång sent och inte har hunnit med alla delar i ansökan” och

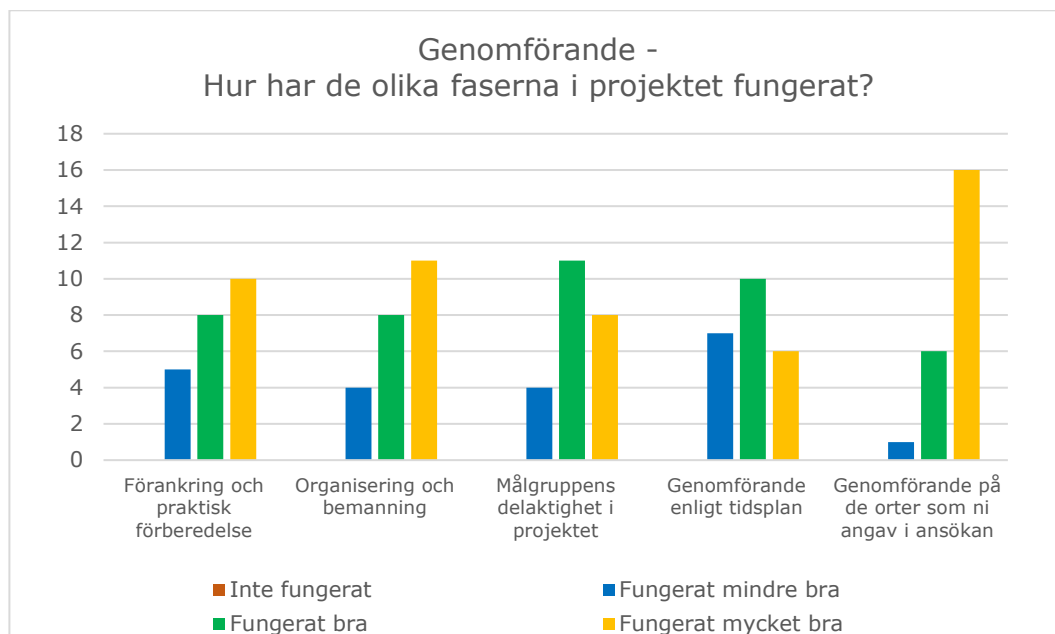
”Vi har haft problem med sjukdomar och ej kunnat bemanna projektet förrän sista halvåret. Har förlängt men vi har inte lyckats nå vårt syfte som angavs i projektansökan. Trots att målgruppen var stor i kartläggningen så visade det sig att Ensamkommande barn minskade under projekttiden. För de personer som varit i projektet har det med stor sannolikhet gjort skillnad och de har blivit medvetna om sina styrkor och förbättringsområden.”

5.1 Projektens olika faser

I slutrapporterna fick projekten uppskatta hur det hade gått för dem inom följande fem områden:

- Förankring och praktisk förberedelse
- Organisering och bemanning
- Målgruppens delaktighet i projektet
- Genomförande enligt tidsplan
- Genomförande på de orter som de angav i ansökan

Projekten fick då ta ställning till huruvida dessa områden hade fungerat *Mycket bra*, *Bra*, *Mindre bra* eller *Inte fungerat*. Figuren nedan visar en sammanställning av resultatet på denna självskattning av projektens genomförande.

Figur 5.1. Antal projekt 2016 som har angett hur deras projekt fungerade inom respektive område.

Figuren visar att det som har fungerat bäst för flertalet av projekten är genomförandet på den eller de orter som angavs i ansökan. Det innebär att de allra flesta har genomfört projektet på den eller de orter där de hade planerat att genomföra projektet. Även *Organisering och bemanning* och *Förankring och praktisk förberedelse* har fungerat bra eller mycket bra för de flesta projekt. Däremot har det generellt fungerat något mindre bra med *Genomförande enligt tidsplan* och *Målgruppens delaktighet i projektet*. Inget projekt har valt alternativet *Inte fungerat* för något av områdena. I nedanstående underrubriker redovisas några av projektens kommentarer på frågan vad som har fungerat bra och vad som skulle ha kunnat förbättras i projektets genomförande.

5.2 Framgångsfaktorer

Många projekt har en liknande upplevelse av vad som fungerade bra och vad som hade kunnat förbättras. De faktorer som flera av projekten lyfte som lyckade har här delats upp i sex huvudområden som listas i alfabetisk ordning:

- *Förankring* (framförallt inom kommunledning och på politisk nivå),
- *Förberedelsearbete* (exempelvis praktiska projektförberedelser och kartläggning av målgruppen),
- *Individuellt bemötande* (individ Anpassade aktiviteter och åtgärder, samt flexibilitet),
- *Marknadsföring och kommunikation* (hur projekten har nått och kommunicerat med de unga),
- *Samarbete och samverkan*²⁵ (både inom och utanför kommunen) samt
- *Utveckla och prova nya metoder* (rutiner, former och aktiviteter).

Varje område illustreras av några citat från projektens slutrapporter som understryker dessa framgångsfaktorer.

5.2.1 Förankring

Att projektet varit önskat och väl förankrat hos de högst styrande i respektive organisation har varit en viktig framgångsfaktor för flera projekt. Även tydliggörande av projektets syfte och roller samt ett öppet sinne hos hela samverkansgruppen, cheferna och den politiska ledningen har lyfts fram som en framgångsfaktor. Starkt stöd från förvaltningschef, högre tjänstemän, politiker m.fl. har ofta inneburit att målgruppen fått tyngd och ansetts vara viktig.

”Förankringen har varit utmärkt då vi presenterat projektet och projektets utveckling vid olika tillfällen med politiker, både inom kommunstyrelsen och inom separata mötestillfällen som ex folkhälsorådet. Mycket positiv inställning.”

”Arbetet med projektet och utveckling av hanteringen av det kommunala aktivitetsansvaret har förankrats väl av de ledande tjänstemännen. Ärendet var politiskt förankrat och det fanns ett tydligt uppdrag om att arbetet med KAA skulle utvecklas”

---

²⁵ Detta utvecklas ytterligare i avsnitt 5.2 *Projektens samverkan*.

”Förankring hos chefer och politiker fungerade mycket bra beroende på att det var en genomtänkt tanke med verksamhet men också beroende på att det inte fanns någon verksamhet riktad mot målgruppen.”

5.2.2 Förberedelsearbete och långsiktighet

En annan framgångsfaktor är förtroende och långsiktighet. För att bygga en trygg relation krävs det tid att ses ofta och regelbundet. Många unga har tappat förtroendet för vuxenvärlden, skolan och myndigheter, vilket lyfts upp av flera av projekten.

”Den praktiska förberedelsen handlade om att snabbt hitta en lokal centralt och där hade vi turen att det redan fanns en lokal som hyrdes av Barn- och utbildningsförvaltningen men som stod tom och med ett kontrakt på ytterligare 6 månader. Lokalen passade vår verksamhet perfekt. Lokalen inreddes med mestadels skänkta möbler. [...] Ungdomshandläggare på Arbetsförmedlingen ställde sig också positiva till att vara på plats i lokalen vid en förmiddag i veckan. Likaså studie- och yrkesvägledare på vuxenutbildningen.”

”Genom att systematiskt kartlägga målgruppen, på en daglig och regelbunden basis har vi lyckats skapa ett arbetssätt som på ett långsiktigt vis kommer att skapa förutsättningar för målgruppen KAA och unga 20–25. Vi har genom envist och ihållande arbete skapat arbetssätt för att möta ungdomarna innan de skrivs ut ifrån skolan, och få dem att återvända till arbete eller studier.

”Förberedelser skedde på hösten inför projektstart genom formulering av jobbbanners för tjänsterna, ordna tillgång till och iordningställande av lokal, beställning av telefoner och datorer, etc.”

5.2.3 Individuellt bemötande

Projektledarnas bemötande gentemot ungdomarna har av flera projekt beskrivits som en nyckelfaktor för framgång. Personalen utforskade ungdomarnas styrkor istället för att fokusera på deras begränsningar eller hinder. Att individerna blev lyssnade till och att de fick ett tillfälle att berätta om sin situation och vad de behövde för att fortsätta studera eller vara anställningsbara, beskrevs också som en framgångsfaktor. Genom att agera respektfullt gentemot individen uppstod tillit och på så sätt skapades det en professionell relation mellan individen och projektens personal, vilket skapade goda förutsättningar för att projekten skulle upplevas som lyckade.

En annan framgångsfaktor var att se till hela individens sammanhang och behov, istället för endast ett livsområde. Flera av projekten arbetade därför aktivt för att de unga genom enkla och billiga alternativ skulle kunna bryta isolering och öka känslan av delaktighet, genom att ta med dem på olika fritidsaktiviteter, träning och kulturarrangemang. Att hjälpa ungdomarna att stärka sig själva beskrevs som ett viktigt steg för att de skulle komma ut i och klara av att vara kvar i arbete eller studier.

”Det har varit en framgångsfaktor att kunna ge individuellt och framförallt flexibelt bemötande efter behov, alltifrån att skriva några gånger på nätet, ta en fika på stan till att fysiskt följa med till en första träff hos någon av insatserna.”

”Målgruppen har på vissa sätt varit högst involverade i projektet utifrån att det hela tiden utgått från den enskildes behov av stöd och framtidsplaner.”

”Deltagarna har haft en egen coach som arbetat med individens möjligheter utifrån deltagarens egna förutsättningar och egen drivkraft. Den unga har själv varit delaktig i förändringen vilket skapar långsiktiga förutsättningar för att lyckas med sin resa mot egen försörjning via studier eller arbete.”

5.2.4 Marknadsföring och kommunikation

Några projekt har lyft upp att informationsspridning via olika kanaler (främst tv, radio och tidningar) gav stort genomslag, både för att nå deltagare till projektet och under själva genomförandet. Användningen av sociala medier beskrevs både som en framgångsfaktor och som något problematiskt.

”Marknadsföringen och informationsspridning har fungerat bra, men när det gällde intentionen att använda sig av sociala medier för att hitta Uvas tog det stopp. Detta pga. att det inte ligger i linje med kommunens riktlinjer att använda sociala medier till det uppsökande ändamålet.”

”Det har visat sig att närvaro på sociala medier varit ett mycket framgångsrikt verktyg och där projektet verkligen utvecklade det uppsökande arbetet och där många ungdomar har startat den allra första kontakten med projektet. Användandet av sociala medier har också bidragit till att nå flera delar av målgruppen, både de som rör sig ute på fältet och de som sitter mestadels hemma utan socialt umgänge. Sociala medier har också gjort det möjligt för ungdomar att kommunicera på deras redan befintliga plattformar.”

5.2.5 Samarbete och samverkan

Eftersom samverkan var ett krav för att ansökningarna skulle beviljas, behövde alla projekt beskriva hur deras samverkan fungerade. Samverkan beskrivs mer utförligt i avsnitt 5.4 nedan, men det är även värt att nämna samarbete och samverkan som en framgångsfaktor här, då flertalet av projekten lyfte samverkan som särskilt lyckad.

”Den största bidragande faktorn har varit samverkan mellan det Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA) och Jobbcentrum där alla arbetat väldigt aktivt och mot samma mål. En fysisk samlokalisering av personalen inom KAA och Jobbcentrum har gjorts under februari 2018. I dessa lokaler finns även SFI, Studie- och yrkesvägledare för VUX samt flertal praktikplatser.”

”Samarbetet med olika aktörer fungerade utmärkt varpå ingen hamnade mellan stolarna eller blev utan insats.”

5.2.6 Utveckla och prova nya metoder

Viktiga framgångsfaktorer som har beskrivits av flera projekt är att deltagarna tilläts arbeta och delta i sin egen takt, samt att de fick bestämma sin egen handlingsplan/planering och på så sätt också kunde påverka vilka aktiviteter som blev centrala i projektet. Att involvera ungdomarnas familj i projektens arbete var en annan metod som fungerade för flera projekt. Annat som framkom var samlokalisering, en fristående och inbjudande lokal samt möjligheten att bara kunna komma förbi utan krav eller på begäran av annan myndighet. En annan framgångsfaktor som lyftes var att satsa på kontinuerlig handledning för projektpersonalen.

”Projektet har givit möjlighet att pröva nya metoder för att se hur dessa fungerar i relation till unga vuxna utan arbete eller studier.”

”Inslagen av studiebesök var något som ungdomarna uttryckte gav mycket. Det var en stor fördel att vi både planerade gemensamma studiebesök med ungdomarna och enskilda som var mer anpassade efter deras respektive drömmar och intressen.”

”Kombinationen mellan studie- och yrkesvägledare och ungdomscoacher har gett fina resultat. Det har gjort att projektet har kunnat erbjuda en passande insats för de allra flesta ungdomar som omfattas av KAA. De olika kompetenserna har också varit avgörande för att få till den mycket välfungerande arbetsmodellen”.

5.3 Motgångar och förbättringsområden

Precis som för framgångsfaktorerna har många projekt haft liknande upplevelser av vad som har fungerat dåligt och vad som hade kunnat förbättras. De faktorer som flera av projekten har lyft som särskilt problematiska har här delats upp i tre huvudområden som listas i alfabetisk ordning:

- *Bristande personalresurser* (vilket är tätt sammanlänkat med prioriteringar),
- *Hålla tidsplan och budget* (intern organisering),
- *Kortsiktighet* (projekten var endast 12 månader långa), samt
- *Svårt att nå motiverade ungdomar* (att nå ungdomar generellt, att nå en viss grupp, och att hitta motivationen hos de unga).

Varje område illustreras av några citat från projektens slutrapporter som svarar på frågan om vad som innebar det största hindret, motgången eller förbättringsområdet för projekten.

5.3.1 Bristande personalresurser

Några av projekten såg de egna personalresurserna som ett problem, vilket till stor del handlar om prioritering. Projektbidraget kunde i de flesta fall finansiera 1–2 tjänster inom projekten, men detta har inte alltid räckt till, utan organisationerna behövde ofta själva lägga till egna resurser, och då handlade det ofta om prioriteringar för att få till en acceptabel arbetsbelastning för projektets anställda.

”Det har behövts en större närvaro ifrån projektsamordnaren än vad som var tänkt ifrån början (20 % enligt ansökan). Uppskattningsvis har projektsamordnaren varit delaktig ca 50 % under hela projektets gång. Denne har ansvarat för metodutveckling, rapportering till nämnd, regelbundna avstämningsmöten med projektassistenter samt gjort övriga sedvanliga uppgifter som en projektledare gör.”

”Att hinna med alla ungdomar som är i behov av stöd. Trots att vi är många (för att jobba med KAA) så mäktar vi knappt med alla ungdomar. Vi har inte haft några särskilda svårigheter att förmå ungdomarna att komma på möten så trycket har varit högt. Det är ofta många ungdomar som mår mycket dåligt och har komplexa problem, något som tär på personalen.”

”Vidare har projektets personal ställts inför dilemman längs hela projekttiden i form av funderingar på vad som är rätt att vägleda en ung vuxen till. Är det rätt att vägleda till jobb, även om vi som professionella vet att studier på sikt ger en större trygghet? Skall vi vägleda till studier med csn- lån? Förstår hen vad det innebär med lån? Förstår hen konsekvenserna fullt ut av vad respektive beslut faktiskt innebär på kort och lång sikt? Dessa frågor är inte enkla att hantera och kräver stor ödmjukhet inför varje enskild individs tillvaro.”

5.3.2 Hålla tidsplan och budget

Att projekten under projektperioden behövde revidera både budget och tidsplan är inte konstigt, utan helt naturligt för ett projekt. För vissa upplevdes det dock som ett hinder, och det har också lett till en tröghet i vissa projekt, eftersom förändringar kan behöva förankras i kommuner och samordningsförbunds ledningar.

”Vi har i efterhand behövt justera budgeten för projektet när vi insåg att de potter vi angav inte var i lika stort behov av medel medan det på andra saknades.”

”Förbered projektet inför uppstart så att alla medarbetare som berörs är väl förberedda och starta inte upp precis inför sommar”

"Vi har behövt revidera vår tidsplan ett flertal gånger under projektets gång. Det har inneburit att våra aktiviteter vi planerat i mångt och mycket har senarelagts. Orsakerna kring detta har till viss del hängt samman med fasen förankring och praktisk förutsättning och till viss del beroende på fysisk planering (ombyggnad av lokal tog längre tid än vad vi tänkt)."

5.3.3 Kortsiktighet

Flera projekt har rapporterat att det var ett problem att projekttiden var för kort eller att de av olika anledningar hade svårt att komma igång.

"Kortsiktig finansiering och förväntningar på snabba resultat. Såväl kommunen som externa finansörer i samband med att projekt bedrivs har ofta en tidshorisont på 12 månader. [Projektet] bygger på långsiktigt och hållbart arbete. Att så snabbt 'tvinga fram' resultat är något som fungerar kontraproduktivt mot [projektets] ambition."

"Ett projekt för den här målgruppen kräver långsiktighet"

"Den största motgången var att vi inte kom igång i tid."

5.3.4 Svårt att nå motiverade ungdomar

Ett annat hinder som återkom hos flera projekt var svårigheter att nå de ungdomar som behövde det mest och brist på motivation hos de ungdomar de lyckades nå.

"Projektmedarbetarna själva framhåller att det svåraste varit att hitta och nå dem som i allra största utsträckning sitter hemma och då framförallt unga kvinnor som inte befinner sig 'på fältet' eller i sociala sammanhang. Utöver svårigheten i att hitta vägar att nå dessa personer har det också i ett nästa steg varit en utmaning att få till ett första fysiskt möte med dessa personer."

"Att fånga upp motiverade unga från försörjningsenheten var inte så lätt och det krävdes lite olika tillvägagångssätt för att fånga upp unga även från denna målgrupp."

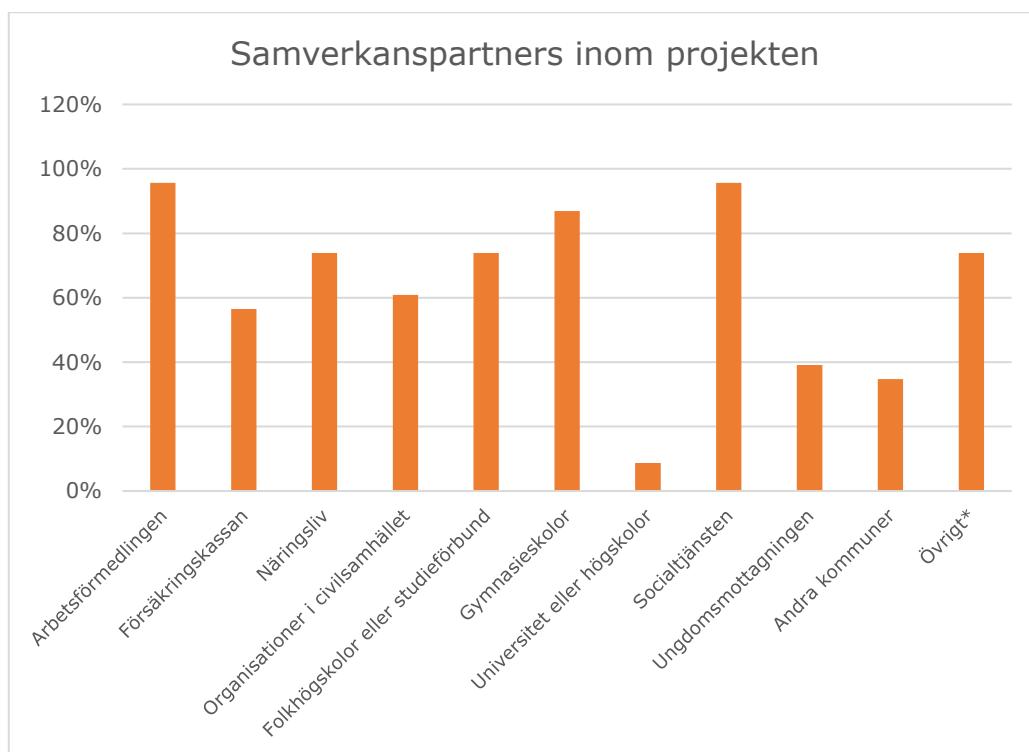
"Den största utmaningen har dels varit att det varit svårt att få in nya ungdomar i projektet från våra samarbetspartners, dels att flera av ungdomarna har haft brist på motivation och det har tagit lång tid för dem att komma vidare."

"Att motivera deltagarna att komma på de aktiviteter som man kommit överens om i den individuella överenskommelsen, samt att motivera mot studier har varit de största hindren. För att lyckas bättre med motivation har vi försökt förstå de unga. I intervjuer med deltagarna framgår att många vänder på dygnet. [...] Förtroendet för vuxenvärlden är lågt och ofta tror hen att coachen inte 'bryr sig' [...]. Åter igen är det tid, tålmod och förtroende som är nycklarna till framgång. Coachernas största uppgift är att aldrig ge upp."

5.4 Projektens samverkan

Samverkan var en förutsättning för att kunna beviljas medel inom detta bidrag. I förordning 2016:82 står det att projekten ska samverka med exempelvis kommuner, landsting, myndigheter, näringsliv och organisationer inom det civila samhället. I samband med handlägningsprocessen begärde MUCF in bekräftelser på samverkan för inkomna ansökningar. Ansökarna fick då beskriva vilka aktörer de planerade att samverka med, för att säkerställa att alla relevanta parter var involverade. 15 av 23 projekt skrev att de planerade att samverka med näringslivet, 18 av 23 projekt att de

tänkte samverka med civilsamhället och alla 23 projekt skrev att de skulle samverka inom den egna kommunen (eller kommunerna i vissa samordningsförbund).

Figur 5.2 Andel av alla beviljade projekt 2016 som i slutrapporten angav att de har haft ovanstående samverkanspartners inom sitt projekt

*I kategorin Övrigt ingår exempelvis vården, mottagningscentrum, föreningslivet, medborgarcenter, vägledningscentrum, KAA (kommunala aktivitetsansvaret), SFI, Kulturhuset, vuxenutbildningen, psykiatri, vårdcentraler, HVB-verksamhet, media, samordningsförbund, församlingar, RFSU, missbruksenheten, studie- och yrkesvägledare.

Som figuren visar samverkade de allra flesta (22 av 23 projekt eller 96 %) med Arbetsförmedlingen och Socialtjänsten. De projekt som drevs av samordningsförbund inkluderade dessa aktörer per definition, men finns ändå medräknade i figuren. Värt att notera är att flera projekt som angav alternativet *Övrigt* har angett föreningslivet eller enskilda föreningar som förklaring, trots att organisationer i civilsamhället fanns med som ett eget alternativ. Anledningen till det kan vara att flera av projekten inte till fullo förstod innebörden i alternativet *Organisationer i civilsamhället*, och att MUCF borde ha förtydligat det. Därför finns det även anledning att tro att felmarginalen för den stapeln är något högre än för de andra alternativen.

I de flesta projekt skiljer sig planerade och redovisade samverkanspartners åt något, vilket är naturligt för projekt, då det är svårt att planera hur samverkan kommer att fungera. De flesta projekt har haft fler samverkanspartners än de hade planerat i ansökan, medan några få har upplevt svårigheter och har fått begränsa den samverkan de hade planerat. Här är några exempel på kommentarer från slutrapporterna:

”Vi samarbetar med betydligt fler verksamheter än vad vi tänkte oss i ansökan.”

”Försäkringskassan har inte riktigt deltagit hittills men är nu på gång att medverka i vår gemensamma mötesplats.”

”Vi har samverkat med fler och andra aktörer än vad som var angivet i ansökan. Detta pga att vi under arbetets gång har upptäckt kontakter och samarbeten som varit nödvändiga för att kunna hjälpa ungdomen på bästa sätt.”

5.4.1 Hur samverkan fungerade

Majoriteten av projekten har angett att deras samverkan fungerade bra. Under denna rubrik har vi låtit projekten själva beskriva hur de tyckte att samverkan fungerade. Här är ett urval av de kommentarer som projekten lämnade:

”Samverkan har fungerat bra. Genom regelbundna styrgruppsmöten och nära dialog med våra samverkanspartner har vi utvecklat och skapat nya arbetsmetoder som gynnar våra ungdomar.”

”I inledande fas av projektet - trög igångsättning av samverkan och upprättande av kanaler. I slutfas - projektpengarna och möjligheten att upprätta kontaktvägar och samverkan för ett långsiktigt arbete har varit en framgångsfaktor.”

”Vi anser att vi fått till en bra samverkan men att den kan bli bättre. Det som sätter käppar i hjulet för samverkan är byte av personal och i det här fallet inom Arbetsförmedlingen. Samverkan upplever vi är personbundet och när det ofta byts handläggare tar det tid att bygga upp en relation igen. En annan svårighet är att vi har olika uppdrag och ibland även syn på individen. För oss som arbetar i kommunen får det ta tid medan det för Arbetsförmedlingen ofta måste gå fortare. Ungdomen ska ha en aktivitet oavsett kvalitet på den eller beroende på vad ungdomen vill.”

”Mycket bra med de vi faktiskt kom att samverka med. Samtliga aktörer har gått samman för att skapa en så bra situation och förutsättningar för ungdomarna i projektet som möjligt.”

”Lärdomen för framtiden när det gäller samverkan är att det är viktigt att ha kontakt med rätt stöd i ett tidigt skede och att personerna därmed får rätt insatser utifrån sina behov snarare än utifrån formerna för socialförsäkringen eller andra ekonomiska incitament.”

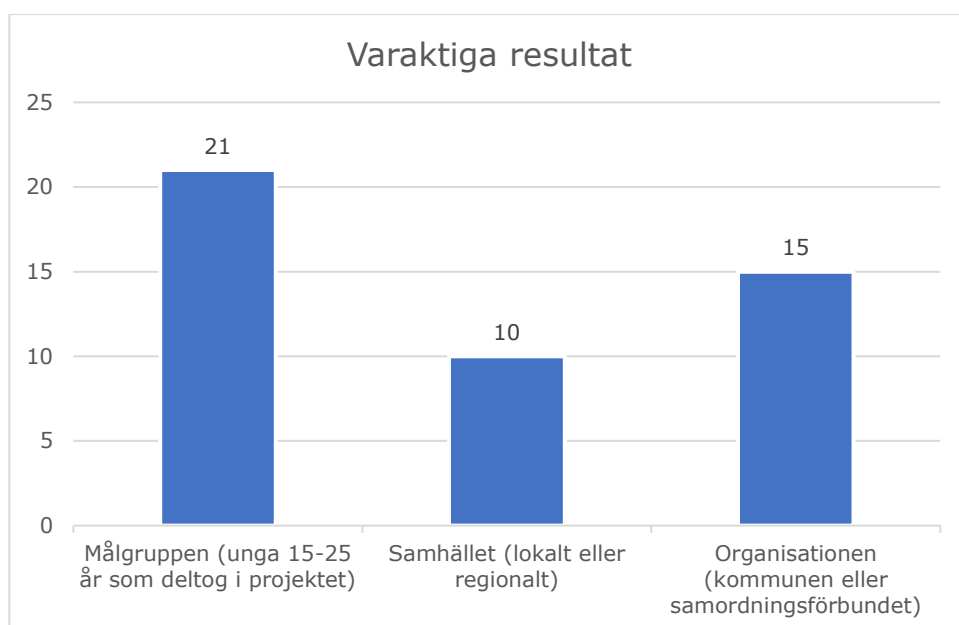
”Samverkan med etableringssektionen på Arbetsförmedlingen har fungerat mycket väl, dock ser vi utvecklingspotential i samverkan med utbildningsförvaltningen för att nå de unga som inte fungerar på gymnasieskolorna i kommunen. [...] Samverkan med Försäkringskassan har fungerat väl, men svårt att sätta långsiktiga mål.”

”Samverkan har fungerat bra, en bred kontaktyta har skapats kring individerna i målgruppen för insatserna ska ge största möjliga effekt. Ett bättre samarbete med näringslivet har gjort att man kan erbjuda fler insatser kopplat till målgruppen. Vi märker att fler vet om oss i dagsläget än innan projektet då det är fler som kommer till oss via våra samverkanspartners än tidigare.”

6 Bidragets resultat och effekter

6.1 Projektens resultat

Som tidigare nämnts kan både MUCF och de redovisade projekten för 2016 konstatera att det krävs långsiktiga insatser för att göra skillnad för unga som varken arbetar eller studerar. I slutrapportsformuläret fanns det därför både en fråga som gällde vilka varaktiga resultat projekten hade gett och en fråga om huruvida projekten kommer att leva vidare efter projekttiden. Resultaten av svaren på dessa frågor redovisas i nedanstående avsnitt.

Figur 6.1. Antal av 2016 års projekt som i slutrapporten angav att deras projekt har gett varaktiga resultat för målgruppen, samhället respektive organisationen.

Figuren visar att i stort sett alla (21 av 23 projekt) ansåg att deras projekt hade gett varaktiga resultat för de deltagande individerna. 15 av 23 projekt, eller 65 % av projekten ansåg att projektet hade gett varaktiga resultat på den enskilda organisationen, medan knappt hälften av projekten ansåg att projektet hade gett varaktiga resultat på samhällsnivå. Av det kan vi dra slutsatsen att bidraget gjorde mest nytta på individnivå, och att satsningen troligtvis var för liten, i såväl bidragets storlek som tidsmässigt, för att kunna få en mer långsiktig effekt.

6.1.1 Resultat på individnivå

I slutrapporterna för 2016 års beviljade projekt efterfrågade MUCF hur det hade gått för de 1 703 ungdomar som nåddes av projekten. Det fanns dock ingen tydlig statistik för att avgöra hur det har gått för varje individ, eftersom MUCF inte ställde några krav på att projekten skulle föra statistik över deltagarna. Av de beviljade 23 projekten har 5 projekt av olika anledningar inte tillhandahållit någon statistik för de ca 530 deltagare som deltog i dessa projekt.

Av de ca 1170 unga som projekten förde statistik över hade 585, det vill säga hälften, gått vidare till arbete eller studier vid tiden för projektens slutrapportering. Vissa projekt lyckades bättre än andra med att hjälpa de unga att etablera sig på arbetsmarknaden eller i studier, men det är inte helt rättvisande att säga att projekt som fått ut större andel deltagare i arbete eller studier lyckades bättre än de andra, då utgångspunkten för deltagarna i projekten såg väldigt olika ut. Exempelvis vände sig vissa projekt till målgrupper som stod väldigt långt ifrån arbetsmarknaden. I dessa fall var rutiner, ökad livslust eller framtidstro ofta ett första steg mot etablering, medan dessa unga behövde mer tid för att bli redo för arbete eller studier.

Ett projekt skrev att deras viktigaste resultat var:

"För målgruppen; bättre hälsa, självkänsla, ekonomi, förutsättningar att klara studier och så småningom arbete."

Flera projekt skrev att deras verksamhet ledde till ökad kunskap om arbetslivets krav och förutsättningar för ungdomarna, vilken sannolikhet gav ett varaktigt resultat för varje deltagare i projektet. Insatserna inom projekten hjälpte många unga i målgruppen att komma vidare i sina liv. Genom kartläggning, coaching och vägledning fick de möjlighet att reflektera över sin situation, få hjälp att ta rätt kontakter och hantera olika moment som krävdes för att de skulle komma framåt.

Några av deltagarna var så kallade "hemmasittare" i många år men har idag kommit ut i studier eller annan sysselsättning. Förhoppningen är att förändringen som ungdomarna gjort är varaktig och att de har förvärvat kunskaper om sig själva och verktyg för att kunna hantera framtida utmaningar.

Av de deltagare som inte gick vidare direkt till arbete eller studier rapporterade projekten att minst 290 unga fortfarande deltar i pågående åtgärder, som ofta drivs i kommunens eller samordningsförbundets regi eller hos andra aktörer. Dessa åtgärder kan exempelvis handla om arbetsträning, vägledande samtal eller coaching.

Vi kan även konstatera att minst 100 deltagare fick tillfällig sysselsättning i form av praktik eller sommarjobb och minst ett 20-tal fick hjälp med vårdinsatser eller hjälp att slussas vidare till rätt instans för vidare hjälp. Minst ett 20-tal andra deltagare hade i sin tur flyttat eller helt avbrutit sitt deltagande på grund av exempelvis sjukdom, graviditet eller avbruten planering.

Sammanfattningsvis bör bidragets resultat bedömas utifrån satsningens helhet och inte utifrån de enskilda individernas etablering på arbetsmarknad eller i studier. Att bidraget har fått långtgående positiva effekter på individnivå råder det inga tvivel om, men begränsningar i långsiktighet och bidragets omfattning gör det svårt att dra några tydliga slutsatser för att bedöma kvantifierbara data. De flesta av projekten har dock varit eniga om att *"På individnivå har stora skillnader uppnåtts gällande mående, relationer och erfarenheter av aktivitet."*

6.1.2 Resultat på samhällsnivå

Att uttala sig om varaktiga resultat på samhällsnivå för de projekt som beviljades bidraget 2016 bedöms som svårt då det har förflutit för kort tid för att kunna dra några slutsatser kring detta, samt att det är en mycket liten population att uttala sig om. Att uppnå just varaktiga resultat är en utmaning på många plan. De flesta är dock överens om att ju fler ungdomar som etableras, desto fler kommer att kunna bidra till samhället och arbetsmarknaden. Ett projekt skriver att

”Den samhällseliga vinsten ligger i en socioekonomisk besparing då människor som tidigare levit i utanförskap ges möjligheter att må bättre, kosta samhället mindre samt bidra med sin arbetskraft.”

Ett annat projekt skriver att projektet gjort skillnad *”För samhället; minskade ekonomiska kostnader.”*

Det har gjorts flera försök att göra samhällseconomiska kalkyler för hur mycket ungdomars utanförskap kostar samhället. I en rapport av Sveriges Kommuner och Landstings projekt *Smart ekonomi Borås* används ett fiktivt exempel med en 24-årig man där kostnader och risker ställs mot varandra. Enligt rapporten kostar personen, om han blir försörjd med ekonomiskt bistånd från kommunen, ca 100 000 kronor per år, plus de skatteintäkter som uteblir om han inte arbetar. Varje år utan arbete och med försörjningsstöd kostar den unge minst 200 000 kronor för kommunen och ca 500 000 för samhället kronor i uteblivet arbete. Till detta kommer övriga potentiella risker i form av drogberoende och kriminalitet som kan driva upp den årliga kostnaden för samhället till långt över en miljon kronor, vilket i ett fyrtioårigt perspektiv innebär ända upp mot 40–60 miljoner kronor.²⁶

Ett projekt skriver att:

”Med över 100 ungdomar som har fått arbete eller börjat studera under året så är de varaktiga resultaten tydliga. Ett stort antal unga har gått från UVAS till att vara delaktiga i samhället. Det har vidare lett till fler förvärvsarbetande trelleborgare vilket gynnar den lokala arbetsmarknaden och ekonomin. Att färre ungdomar står utanför aktivitet och saknar sammanhang leder även till en ökad hälsa hos invånarna och färre personer som behöver söka vård hos andra instanser. Det är alltså både en ekonomisk, strukturell som individuell vinst.”

6.1.3 Resultat på organisationsnivå

På organisationsnivå är erfarenheterna från de redovisade projekten mer tvetydiga än på individ- och samhällsnivå. De flesta av projekten menar att det behövs mer långsiktiga satsningar för att verkligen förändra hur den egna organisationen arbetar med unga som varken arbetar eller studerar, men att projektet har dragit igång en process för att fortsätta arbeta med frågorna. Det finns även anledning att tro att en liten organisation generellt påverkas mer av resultaten än en större. Ett projekt skriver att *”Det är svårt att dra långtgående slutsatser avseende varaktiga resultat av projektet (utifrån allt för kort tidshorison) men organisationerna inom kommunen börjar nu bli mer effektiva. Vi jobbar mer och mer tillsammans över förvaltningarna.”*

Några av projekten har satsat på att införa samlokalisering mellan olika aktörer, för att skapa en så kallad *En väg in* för de unga. De projekt som har arbetat med samlokalisering beskriver sina erfarenheter som betydelsefulla, eftersom de har stärkt det nätverk som finns mellan projektets aktörer.

Flera projekt skriver att stödet från MUCF har fungerat som ett startskott för att arbeta vidare med frågorna och att arbetet har bidragit till att ge organisationen ökad kunskap om hur de kan arbeta med ungdomar utifrån deras individuella förutsättningar.

”Implementering av projektet i den befintliga verksamheten, hade troligtvis inte kunnat bli av utan stöd från MUCF.”

---

²⁶ Pojkars betyg och priset för utanförskap, Borås stad och SKL, s.16

”Resultatet som projektet skapat varaktigt är en uppmärksammas målgrupp från politiker och arbetsmarknaden. Vi har lyft vilka behov som finns och även presenterat resultat vilket har stärkt viljan att implementera denna verksamhet i kommunen.”

Andra projekt har uttryckt att projektet har gett den egna organisationen möjlighet att i erbjuda långvarigt stöd. Att det finns personer i organisationen som finns kvar även när det går bra för individen, och som inte släpper taget om ungdomarna i motgångar, beskrivs som ett annat resultat av projektet.

”Rutiner och arbetsmetoder kring KAA och den uppsökande verksamheten har implementerats i ordinarie verksamhet.”

6.2 Projektens fortsättning

En av frågorna i slutrapporten för 2016 års projekt gällde om och i så fall hur projekten kommer att leva vidare efter att de tagit slut. De flesta projekt har skrivit att verksamheten på något sätt kommer att leva vidare. Några skriver att medel för att fortsätta den påbörjade verksamheten kommer att finansieras med ordinarie budget och implementeras i ordinarie verksamhet, eftersom målgruppen är fortsatt prioriterad.

”Projektgruppen har permanentats successivt och inför projektår 2 blev projektledarens tjänst fast. Diskussioner förs nu om möjligheterna att kunna permanenta även ungdomscoacherna.”

”Projektets lärdomar och resultat kommer även att implementeras i ordinarie verksamhet.”

”Då vi inte har några mer projektmedel så såg vi till att detta blev en varaktig verksamhet för ungdomar som har implementerats i samverkan mellan Kommunala Aktivitetsansvaret (KAA) och Jobbcentrum där alla arbetar väldigt aktivt och mot samma mål.”

”Projektet lever vidare och utvecklas hela tiden. Den framtagna samverkansmodellens uppsökande-del, som detta projekt var syftet att ta fram, är implementerad och fortsätter kontinuerligt att användas.

Flera projekt fick finansiering av MUCF för nästföljande år (beviljat 2017) och har därför skrivit i sin slutrapport att projektet kommer att finnas kvar i ytterligare ett år, vilket ger dem mer tid att implementera projektet i ordinarie verksamhet.

”Projektet har fått bidrag från MUCF för ytterligare ett år där vi förstärker verksamheten med utökning av studie- och yrkesvägledning samt skapande av en yta och relation med näringslivet i Kungälv för att skapa fler möjligheter för målgruppen att få arbete/praktik.”

”Projektet har förmånen att fått fortsätta medel från MUCF vilket gör att projektet i allra högsta grad lever vidare. Detta möjliggör att i ännu högre utsträckning fördjupa kunskaper kring metod, målgrupp och aktörer.”

En del projekt har skrivit att de kommer att fortsätta med den verksamhet som har startats upp, men att den inte kommer att kunna bli lika omfattande som tidigare vad gäller personal. Det avslutade bidraget innebär att de kommer att behöva tänka om för att kunna fortsätta bedriva verksamhet med minskad finansiering.

”Efter nästa år ska vi göra allt för att permanenta verksamheten och ha den som fast tjänst. Men oavsett fortsatta medel så har projektet genererat nya kunskaper och insikter som kommer bestå. Projektet har öppnat upp en ny samverkansarena, där SFI, integrationshandläggare utgör viktiga parter.”

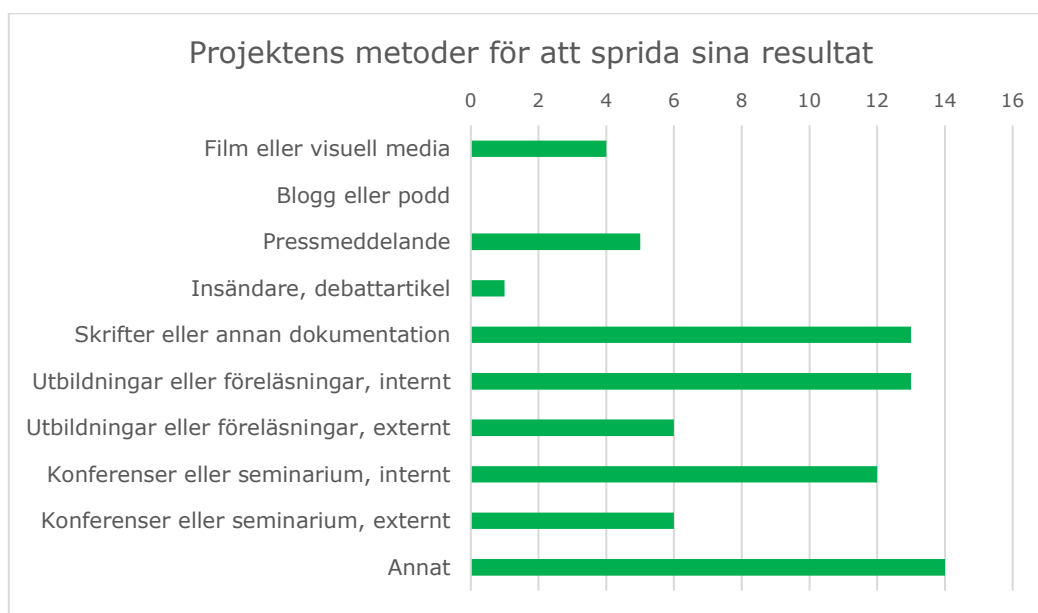
Ett fåtal projekt har inga planer på att fortsätta verksamheten, men skriver att projektet ändå lever vidare hos de ungdomar som deltog och genom de nätverk som utvecklades under projektet.

”Projektet lever vidare på det sätt att etablerade nätverk finns kvar och att ungdomarna fortsätter studera.”

6.3 Spridning av projektens resultat

I slutredovisningen för 2016 års projekt ombads projekten att ange hur de har spridit resultaten och erfarenheterna från sitt projekt genom att välja mellan ett eller flera valbara alternativ²⁷. Det fanns även möjlighet att välja alternativet *Annat* och på så sätt lägga till egna metoder för spridning.

Resultatet visar att det vanligaste tillvägagångssättet för att sprida projektets resultat var just *Annat* (14 av 23 projekt) tätt följt av *Utbildningar eller föreläsningar (internt)* och *Skrifter eller annan dokumentation* (13 projekt). Mindre vanliga metoder för spridning var *Utbildningar eller föreläsningar (externt)*, *Konferenser eller seminarier (externt)* (6 projekt), *Pressmeddelande* (5 projekt) och *Film eller visuell media* (4 projekt). Inget projekt använde sig av bloggar eller poddar för att sprida sitt resultat.

Figur 6.2. Antal av de beviljade projekten 2016 som i slutrapporten angav att de använt sig av en eller flera metoder för att sprida projektets resultat.

De flesta projekt använde sig av flera olika metoder för att sprida projektets resultat och effekter. I snitt använde sig varje projekt av fyra olika metoder. Under alternativet *Annat* har projekten bland annat skrivit följande:

”De resultat och erfarenheter vi har från det här året tar vi med oss in i nästa år. Hittills har vi spridit dem genom att ha en uppdaterad Facebooksida. Det har också handlat om mun till mun-spridning, att vi har varit med på olika personalmöten och informerat om vår verksamhet och de erfarenheter vi hittills fått.

²⁷ De tio alternativen i slutrapporten var följande: 1. Film eller visuell media 2. Blogg eller podd 3. Pressmeddelande 4. Insändare, debattartikel 5. Skrifter eller annan dokumentation 6. Utbildningar eller föreläsningar (internt) 7. Utbildningar eller föreläsningar (externt) 8. Konferenser eller seminarium (internt) 9. Konferenser eller seminarium (externt) 10. Annat.

”Resultatet har kommunicerats i olika forum i kommunen, samordningsförbundet, arbetsförmedlingen och de platser där försörjnings- och arbetsmarknadsfrågor diskuteras.”

”Informationskampanj med affischer, foldrar och broschyrer överallt i kommunen och i alla offentliga väntrum.”

”Radio Stockholm P4. Lokaltidningen StockholmDirekt.se har också skrivit en artikel om projektet.”

”Projektet och resultatet har presenterats på frukostmöte som anordnades av samordningsförbundet och dit alla myndigheter inom förbundet bjuds in samt för samordningsförbundets styrelse.”

7 Slutsatser och bedömning

7.1 Slutsatser

Sammanfattningsvis bedöms statsbidraget till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar ha haft störst effekt på lokal nivå i de områden där verksamheten har bedrivits. Bidragets resultat och effekter bör dock bedömas utifrån satsningens begränsningar. Att bidraget har fått långtgående positiva effekter på främst individnivå, men även på samhälls- och organisationsnivå är tydligt, men begränsningar i långsiktighet och bidragets omfattning gör att resultaten blir begränsade.

Ett relativt lågt antal av Sveriges kommuner eller samordningsförbund har sökt och blivit beviljade bidrag inom denna satsning. 2016 beviljades 17 av 290 kommuner och 6 av 82 samordningsförbund statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar. Totalt nådde dessa 23 projekt ca 1 700 unga som varken arbetar eller studerar. 2016 fanns det ca 80 000 unga som varken arbetade eller studerade i åldern 16–24 år²⁸, så det finns med andra ord stor anledning att bredda verksamheten, både geografiskt och i antal projekt.

Projekten har i de flesta fall pågått i 12 månader, på grund av MUCF:s nuvarande rutiner i bidragshandläggningen. Myndigheten har dock i efterhand förstått att 12 månader är för kort tid för att hinna få igång verksamheten ordentligt och kunna se effekter, särskilt i de kommuner som inte redan har liknande verksamheter sedan tidigare. Det har vid flera tillfällen framkommit att projekt som finansierats med bidraget har kunnat använda resultatet av insatserna för att visa för sin kommunledning eller andra beslutsfattare att det lönar sig att arbeta med unga som varken arbetar eller studerar, både för kommunen och för ungdomarna själva. Bidraget har därmed till stor del fungerat som incitament för att kommunerna ska fortsätta satsa på denna typ av verksamhet. Flera projekt är nöjda med sina insatser och uttrycker tacksamhet över den möjlighet bidraget har gett dem för att börja eller fortsätta arbeta med att stötta unga som varken arbetar eller studerar till sysselsättning.

Projekten har nått olika grupper av unga. I underlaget från 2016 års slutrapporter har endast 37 procent av de ungdomar som nåtts varit kvinnor. Många projekt har rapporterat att det är svårt att nå tjejer, trots att de i flera fall har försökt genom särskilt riktade insatser.

MUCF tar regelbundet fram statistik över antalet unga som varken arbetar eller studerar på kommunal nivå²⁹. I bidragets förordning (2016:82) fanns inga behovskriterier, utan bidraget beviljades utifrån likabehandlingsprincipen till de ansökningar som bedömdes ha högst kvalitet. Ett alternativ till detta skulle kunna vara en riktad satsning till de kommuner som enligt framtagen statistik har en hög andel unga som varken arbetar eller studerar. Det skulle bidra till att endast de kommuner och samordningsförbund som har störst behov skulle ges möjlighet att ta del av bidraget. Bidraget skulle därmed användas där det gör störst skillnad, och har störst påverkan på samhällsnivå. En risk med detta förslag är dock att ungdomar i utanförskap i mer välbärgade kommuner skulle förlora möjligheten att ta del av åtgärder finansierade av bidraget.

---

²⁸ www.mucf.se/uvas-statistik

²⁹ Statistiken återfinns på www.mucf.se/uvas-statistik

Ett annan möjlig väg att gå för ett eventuellt återinfört stöd vore att låta det fungera som ett allmänt bidrag fördelat efter en fördelningsnyckel, liknande MUCF:s stöd till *Öppen fritidsverksamhet*. För denna typ av fördelning skulle dock bidragsbeloppet behöva öka väsentligt, och det skulle finnas en risk att alla som rekviderade bidraget inte skulle använda medlen där det gör mest nytta.

Statskontoret genomför just nu en utvärdering av bidraget vilket MUCF välkomnar. Myndigheten ser fram emot att ta del av eventuella slutsatser och rekommendationer för att förbättra sitt arbete om bidraget skulle återinföras.

Enligt MUCF:s instruktion från 2018 ska myndigheten utifrån ungdomars olika förutsättningar och levnadsvillkor bidra till att ungdomar etablerar sig i arbets- och samhällslivet³⁰. Statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar borde därmed vara prioriterat inom myndighetens uppdrag. Mot bakgrund av detta gör MUCF följande bedömningar och förslag för att ta tillvara på erfarenheterna från de projekt som innehåft statsbidraget till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar.

7.1.1 Myndigheten bedömer

Utifrån denna rapport kan vi konstatera

- att bidraget har haft stora positiva effekter för de unga som deltagit, men att antalet unga som nåtts har varit begränsat.
- att bidraget främst har gjort nytta på individnivå.
- att alla unga som går från utanförskap till sysselsättning är en stor ekonomisk vinst för samhället, både i form av ökade skatteintäkter och minskade utgifter för stat, kommun och landsting.
- att stödet har haft positiv (om än begränsad) påverkan på samhällsekonomin för de kommuner som har beviljats bidrag.
- att stödet i många projekt har bidragit till ökad samverkan såväl inom enskilda kommuner som med föreningar, näringsliv och myndigheter.
- att förankring och intresse från organisationers ledning är en förutsättning för att projektens insatser ska kunna implementeras i ordinarie verksamhet.
- att bidraget har gett kommuner som har beviljats bidrag incitament att fortsätta arbeta med dessa frågor.
- att bemötande, flexibilitet och individuella åtgärder är en framgångsfaktor för att lyckas med insatser för unga som varken arbetar eller studerar.
- att det kan behövas lång tid och tålamod för att stötta de ungdomar som står längst ifrån arbetsmarknaden.
- att det behövs fler riktade insatser för att nå fler unga kvinnor som varken arbetar eller studerar.
- att ett fortsatt, långsiktigt statsbidrag skulle vara ett bra komplement till MUCF:s nya uppdrag för unga som varken arbetar eller studerar.

7.1.2 Myndigheten föreslår

Myndigheten har, efter att ha fördelat bidraget under 2016–2018 och följt upp 2016 års projekt, följande förslag

---

³⁰ Förordning (2018:1425) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor

- att MUCF ges fortsatt uppdrag att återigen arbeta med bidrag till insatser för unga som varken arbetar eller studerar.
- att ett återinfört bidrag har fokus på långsiktighet.
- att bidraget ökar i omfattning till minst 25 miljoner kronor³¹ per år, så att fler ansökningar av hög kvalitet ska kunna finansieras.
- att en särskild prioritering görs för att nå fler unga kvinnor som varken arbetar eller studerar
- att möjlighet ges att använda bidraget för att komplettera MUCF:s nya uppdrag för unga som varken arbetar eller studerar
- att MUCF inom detta uppdrag ges möjlighet att använda befintlig statistik för att göra en behovsanalys för ansökande kommuner.
- att MUCF ges i uppdrag att utreda hur ett eventuellt nytt bidrag skulle kunna utformas för att ge så stora effekter som möjligt för unga kvinnor och män.

---

³¹ Förslaget är beräknat på ungefär hur stort bidraget hade behövt vara per år för att kunna bevilja alla ansökningar som bedömdes ha hög kvalitet.

8 Referenser

- *Fokus 13 – Unga och jämställdhet*, rapport av MUCF 2013
- *Fokus 17:2 – Unga med funktionsnedsättning. Etablering i arbets- och samhällslivet*, rapport av MUCF 2017
- *Förordning 2016:82 om statsbidrag till samverkansinsatser för unga som varken arbetar eller studerar*, SFS nr: 2016:82, Utbildningsdepartementet, 2016-02-04
- *Förordning (2018:1425) med instruktion för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor*, SFS nr: 2018:1425, Utbildningsdepartementet, 2018-06-28
- *Kommunernas arbete med det kommunala aktivitetsansvaret*, Skolinspektionen, 2016
- *Navigatorcentrum visar vägen till arbete - Resultat och erfarenheter från satsningen på kommunal navigatorverksamhet*, Ungdomsstyrelsens skrifter 2007:15. <https://www.mucf.se/publikationer/navigatorcentrum-visar-vagen-till-arbete>
- *Pojkars betyg och priset för utanförskap*, Smart ekonomi i Borås, Borås stad och Sveriges Kommuner och Landsting, 2013
- *Slututvärdering Ung Komp*, <http://www.projekteffekter.se/wp-content/uploads/2018/03/slututvardering-ung-komp.pdf>, Arbetsförmedlingen
- *Vägar framåt – strategi för unga som varken arbetar eller studerar*, Utbildningsdepartementet, diarienummer U2015/05478/UF <https://www.regeringen.se/rapporter/2015/11/vagar-framat---strategi-for-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar/>

9 Bilagor

9.1 Bilaga 1

Lista på beviljade projekt 2016, 2017 och 2018 (projektamn, organisation, belopp)

Organisation	2016	2017	2018
Arbetsmarknads- och Integrationsenheten, Filipstads Kommun			603 652
Arbetsmarknadsenhet Vårgårda Kommun	450 000		
Arbetsmarknadsenheten, Arboga Kommun	384 000	656 000	644 575
Arbetsmarknadsförvaltningen Trelleborgs kommun	646 000	1 028 400	
Borlänge kommun	628 000	691 575	
Campus Nyköping, Nyköpings kommun		1 490 400	1 100 534
Columbus, Örgryte Härlanda Stadsdelsförvaltning, Göteborgs stad	1 052 000		
Finsam MittSkåne	500 000	500 000	918 900
Finspångs kommun		745 000	
Hammarö kommun		750 000	
Jobbcentrum, Hallstahammars kommun	815 000		
Kommunala aktivitetsansvaret, Örebro kommun	300 000	400 000	
Kungälv kommun	859 000	1 152 400	
Landskrona stad			1 202 400
Nedansiljans samordningsförbund		546 000	585 675
Norrtälje Kommun Arbetsmarknad & Integration	700 000		
Nybro kommun			793 830
Pajala kommun	277 000	300 000	267 000
Robertsfors kommun	375 000	375 000	380 000
Samordningsförbundet Bengtsfors Åmål Dals-Ed Säfte Årjäng			1 323 886
Samordningsförbundet Finsam Degerfors Karlskoga	600 000	750 000	570 000
Samordningsförbundet Finsam-Falun	480 000	510 000	570 000
Samordningsförbundet HBS	1 135 000		
Samordningsförbundet i Södertälje	750 000		
Samordningsförbundet Insjöriket (fd. MPH LA)	1 205 000	1 065 000	967 500
Socialförvaltningen Gnosjö kommun		759 300	
Socialförvaltningen, Haninge kommun	903 000		
Strängnäs kommun Jobbtorg			1 041 827
Sundbybergs stad			1 193 400
Svalövs Kommun Individ och familjeomsorgen	2 395 000	1 665 525	1 009 441
Söderköpings Kommun			745 750
Torsås kommun		836 000	955 800
Uppsala natur- och kulturcentrum		633 000	
Utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen Sigtuna kommun	576 000		

Vägval ungdom Upplands Väsby kommun	590 000		
Värnamo kommun, Medborgarförvaltningen		608 000	
Åsele kommun	280 000		
Älvdalens Kommun		920 000	1 123 830
Österåkers Kommun	1 250 000	1 268 400	1 152 000
Antal beviljade organisationer: 39	17 150 000	17 650 000	17 150 000

9.2 Bilaga 2

Lista över orter där projekt har bedrivits med stöd av bidraget 2016–2018

Ort	Antal projekt ³²
Arboga	3
Bengtsfors	1
Borlänge	2
Degerfors	1
Djurås	2
Eslöv	3
Falun	3
Filipstad	1
Finspång	1
Gnosjö	1
Göteborg	1
Hallstahammar	1
Haninge	1
Huddinge	1
Karlskoga	2
Kungälv	2
Landskrona	1
Malmö	1
Mölnadal	3
Norrhälje	1
Nyköping	2
Pajala	3
Robertsfors	3
Sigtuna	1
Skoghall	1
Strängnäs	1
Sundbyberg	1
Svalöv	3
Söderköping	2
Torsås	2
Trelleborg	2

³² Vissa projekt som beviljades 2017 och 2018 var fortsättningsprojekt, medan andra var helt nya. Att exempelvis tre projekt har bedrivits på samma ort kan därmed i en del fall betyda att i stort sett samma projekt beviljats i tre år.

Upplands Väsby	1
Uppsala	1
Vårgårda	1
Värnamo	1
Åkersberga	2
Åsele	1
Älvdalen	2
Örebro	2
Österåker	1

Lista över län där projekt har bedrivits 2016–2018. Siffran visar antal projekt som beviljats per län.

Län	2016	2017	2018
Dalarnas län	2	4	3
Kalmar län		1	2
Norrbottnens län	1	1	1
Skåne län	3	3	3
Stockholms län	7	1	2
Södermanlands län		1	2
Värmlands län		1	1
Västerbottens län	2	1	1
Västmanlands län	2	1	1
Västra Götalands län	4	2	2
Örebro län	2	2	1
Östergötlands län		1	1
Uppsala län		1	
Jönköpings län		2	

9.3 Bilaga 3

Ungas röster - Citat från deltagarna i 2016 års beviljade slutrapporter.

"Det bästa som finns. Ett nät som håller ihop allting, alla trådar. Jag klarar mig inte helt själv"

"Soft, känns inte jobbigt att gå hit. När jag gick i skolan kände jag ofta efter om jag inte var lite sjuk, men det gör jag inte när jag ska gå hit"

"Det är skönt att bara ha en kontaktperson"

"Känns bra att min kontaktperson kommer hem till mig"

"Jag växte som person. Lärde mig en massa nytt."

"En sysselsättning så jag inte bara sitter hemma och latar mig."

"Jag vill komma igång med att vara lite upptagen innan skolan börjar i höst."

"Jag lärde mig att ta mer ansvar själv och hur det fungerar i en klädaffär."

Citat från ett av projektens utvärdering av grupp vägledning. Det bästa med gruppen...

"- var att träffa och prata med andra som sitter i samma sits som jag"

"- Ingen press, att det kändes frivilligt och inte påtvingat, lugnt och skön miljö."

"Första gången någon har sett mig."

"Skitbra att träffa andra vuxna."

"Känner mig starkare"

"Utan Finsam och gymmet har jag inte kommit ut ur min lägenhet, jag har fått ett nytt liv"

"Första gången som någon lyssnar på mig"

"Hade inte kunnat strukturera upp studierna utan hjälp"

"Bra att få hjälp med CV och hur man ska skriva"

"Äntligen har jag fått struktur och rutiner i livet"

"Utan Finsam hade jag inte stått på benen idag"

"Jag hade inte haft kvar min lägenhet om jag inte fått stöd av er i oktober"

"Vad skönt att någon lyssnar på mig"

"Fantastiskt att ni är här för min skull"

"Tack för idag. Tack för att du finns"

"Jag mår mycket bättre idag, de har hjälpt mig att ordna mitt liv."

"Jag har fått information om olika yrkesutbildningar, exempelvis elektrikerutbildningen som jag var intresserad av. Detta hade jag inte kunnat ta reda på utan stödet från projektet. Hela resan har varit värdefullt för mig."

"Jag har fått vägledning nu och vet vad jag ska plugga."

"Jag vill utbilda mig till läkare, jag vet att det kommer att ta tid, men jag måste kämpa!"

"Jag ska antingen gå bygg eller natur. Egentligen vill jag ju plugga längre och så, men ni (samhället) betalar mycket pengar för mig. Jag vill göra rätt för mig - betala skatt..."

"Projektet ger mig möjlighet att undersöka vad jag vill göra nu efter gymnasiet. Här känner jag mig hemma och det är lugnt och tryggt. Nästa vecka ska jag börja på Samhall och det känns roligt, tycker jag."

"Största skillnaden för mig har varit att känna att ni bryr er om mig, vem jag är och vad jag vill."

"Jag har praktiserat på förskolan nu i en månad och jag ser ju att jag behövs. Barnen är så snälla och personalen frågar ju hela tiden vilken nästa gång jag kommer. Min mamma säger också att jag är mycket gladare nu och vi bråkar inte lika mycket."

"Man kan ju oftast komma när det passar eftersom att vi bokar tiden tillsammans. Vi sitter ju ändå bara hemma på dagarna."

"Det är bra med smskontakt. Jag tror att de flesta i vår ålder inte tycker om att prata i telefon. Skype och facebook är också bra. Speciellt om det är någon som inte vill gå ut eller om man är sjuk eller så att man ändå kan ha sitt möte över datorn eller mobilen. Om någon inte vågar komma så kanske det kan hjälpa dem att komma om de får använda Skype först"

"Jag har fått möjlighet att prata och uttrycka mig om mina tankar och fått feedback och hjälp med saker och ting ex bup eller till och med tandläkaren."

"Att få hjälp med att hitta något att göra."

"Jag har fått mer stöd här än jag fått förut"

Hos oss växer kunskap fram

På Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor är ungas villkor och civilsamhällets förutsättningar i fokus. Här växer kunskap fram som beslutsfattare använder när de prioriterar insatser för unga och för civilsamhället. Vi sprider kunskapen i mötet med människor, på såväl nationell som europeisk nivå. Vi fördelar också statsbidrag som ger små och stora organisationer möjlighet att finnas, växa och utvecklas. Internationella bidrag ger unga möjlighet att arbeta som volontär, studera eller praktisera i ett annat europeiskt land.

mucf | Myndigheten för ungdoms-
.se | och civilsamhällesfrågor

www.mucf.se
Facebook: @ungciv
Twitter: @ungciv
E-post: info@mucf.se

Februari 2019

Författare: Rebecka Herdevall

Grafisk form: MUCF

ISBN: **978-91-88455-88-8**